

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ X

ЛИПЕНЬ — СЕРПЕНЬ 1960

№ 73

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

І. Дубилко:
ДЕСЯТЬ РОКІВ ІСНУВАННЯ
ОДУМ-У

Я. Білінський:
ОДУМ В НОВОМУ СВІТІ:
ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСТВА
Й АСИМІЛЯЦІЇ

М. Рильський:
ДВА СОНЕТИ

П. Дорошко:
ВЛІТКУ

С. Голубенко:
СЛАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КНЯЗЬ

В. Ч-о:
ЧОРНООКЕ ЗВІРЯТКО

С. Г.:
БЕРАНЖЕ Й УКРАЇНСЬКА
ЛІТЕРАТУРА

Г. Колосюк:
З ПРОМОВИ НА ПОСВЯЧЕННІ
ОДУМІВСЬКОГО ПРАПОРУ

В. Лагода:
НА ЗОРІ

Б. Олександрів:
ДРУЖНИЙ ЛИСТ ДО
РЕДАКТОРА ВОЛИНЯКА

Листи до редакції, одумівська
хроніка тощо.

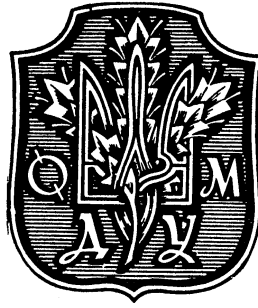
МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет Об'єднання Демократичної Української Молоді.

Редагує Колегія.

Умови передплати в Канаді:

На півроку \$2.00, на один рік \$3.50,
В США і інших країнах — \$4.00 річ-
но. Ціна окремого числа 35 центів.

MOLODA UKRAINA (Young Ukraine). A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Central Committee of the Ukrainian Democratic Youth Association. Subscription in Canada for 6 months \$2.00, one year \$3.50. Single issue 35 c.

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada.

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Аргентині:

"Porohy",
Casilla de Carreo 3184,
Buenos Aires,
Argentina.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine,
France.
K-to: Paris CC 11.087.11

КНИЖКИ І. МАНИЛА

"Колючий сміх" — ціна \$0.25, "По-стріли з пера" — \$0.30, "Січ і від-січ" — \$0.35, "Запоріжжя сміється" — \$0.25, "Байкар" — \$0.50, "Пеани і кпини" — \$0.50.

Замовлення та гроші (чек, готів-ка або моні-ордер) висилайте на ад-ресу:

Mr. IVAN MANYLO, Box 472
VINELAND, N. J., U.S.A.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Ювілейна зустріч одумівців
США і Канади.

Приїзд американських гостей.

ПОВІДОМЛЕННЯ

10-ий загальний ювілейний з'їзд ОДУМ-у Канади

відбудеться

8, 9 і 10 жовтня ц. р. в Торонті.

Програма й модус делегатів на з'їзд будуть подані філіям
окремим обіжником Головної Управи.

ГОЛОВНА УПРАДА ОДУМ-у В КАНАДІ

ЗВЕРНЕННЯ

У листопаді цього року "Молода Україна" відзначатиме своє 10-ліття. З цієї нагоди Головна Управа ОДУМ-у Канади, у порозумінні з Центральним Комітетом ОДУМ-у, на своєму засіданні 25 липня ц. р. ухвалила проголосити широку кампанію збору коштів на пресовий фонд "Молодої України" та приєднання нових передплатників. Головна Управа просить своїх членів і читачів "Молодої України" поставитись до нашого звернення з належним зрозумінням і підтримати свій журнал.

Фотографії тих членів ОДУМ-у, юнаків і юначок, які приєднують найбільшу кількість передплатників, будуть вміщені в ювілейному числі "Молодої України".

Подвоїмо число передплатників "Молодої України" до її 10-літнього ювілею!

Жертвуймо на пресовий фонд нашого молодечого журналу!

ГОЛОВНА УПРАВА ОДУМ-у В КАНАДІ.

Поляглим борцям за волю Соборної України

*"Завітчали" дівчатонька Стрільцеві
могили..."*

Квітчали...

Бувало... Бувало — щорічно на на-
ших землях...

А нині?!

На всій українській землі — і
квітчати не можна, і квітчати нема-
що. Пройдіть містами й селами, по-
лями й лісами України — Ви не по-
бачите ні кладовищ, ні пам'ятників,

ні хрестів на могилах, ні навіть мо-
гилки тих воїнів, що життя своє від-
дали за святе право народу — за
волю, самостійність, соборність і
державність.

Заорала сліди найвищої посвяти
рука жорстокого окупанта, що хотів
би навіки затерти в свідомості на-
роду пам'ять про визвольні змаган-

(Закінчення на стор. 19-ій)

Ювілейна Зустріч одумівців Канади і США на площі "Київ" біля Торонто. Промовляє М. Степаненко.

І. ДУБИЛКО

ДЕСЯТЬ РОКІВ ІСНУВАННЯ ОДУМ-у

Цього літа здійснилося 10 років, як у США і Канаді постала молодеча організація — Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ). В той час провідні представники нашого організованого громадянства по-різному сприйняли вістку про появу цієї нової організації. Визначні політичні діячі, колишні учасники Великої Національної Революції — творці Української Народньої Республіки, що в екзилі серед консервативних і короткозорих державно-політичних чинників західного світу не змогли досягнути достатнього розуміння проблем України — з радістю прийняли вістку про створення ОДУМ-у.

Частина громадсько-політичного активу, особливо носії "ідей", які голосять, що існування політичних партій в Україні буде заборонено законом, виявили ворожість до ОДУМ-у.

Також в перших роках існування ОДУМ-у деякі демократичні (карликуваті) діячі своїми безсилами аргументами критикували й не любили ОДУМ за те, що основоположниками ОДУМ-у були молоді члени Української Революційно-Демократичної Партії і що багато молодих членів УРДП було в складі керівних органів ОДУМ-у. Всі такі критикомани, наразившись на поразку зі своїми настановами, сьогодні мовчать.

З більшими чи меншими успіхами, перемагаючи безперервні труднощі, ОДУМ продовжував своє існування і виконував свої намічені завдання. В діях загально-громадського демократичного ладу ОДУМ не залишився в числі фіктивних членів центральних установ, і сьогодні є повновартісним членом Комітету Українців Канади та Українського Конгресового Комітету Америки, а філії ОДУМ-у беруть активну участь у низових клітинах цих установ, та в інших, що діють на загально-національну користь.

Далекі простори не тільки Північно-Американського континенту, а й Європи та Австралії хоч і не сприятливі для успішної координації дій організації, однак завдяки координуючій надбудові, якою є Центральний Комітет ОДУМ-у і в склад якого входять одумівські представники різних країн, ОДУМ дотепер не пішов шляхом загумінкового провінціалізму. Маючи здорові ідейні основи, ОДУМ не тільки проголошує, але й практичними діями змагається за громадський і національно-політичний правопорядок у нашому суспільстві. Крім уже названих фактів про КУК і УККА, ОДУМ беззастережно визнає авторитет легітимної правосильності Уряду УНР в екзилі і дбає про всебічну допомогу УНРаді та її Виконавчому Органові у по-

літичний діяльності на користь визволення України.

У внутрішньо-організаційній діяльності, як і в кожній масовій організації, значна частина членів ОДУМ-у не завжди активна. Більшість молоді вчиться в школах і через те не може віддатися організаційній праці. На жаль, чимало членів ОДУМ-у передчасно "старіються" і йдуть за вимогами вигод приватного добробуту й затишку. У десятирічному процесі праці, хоч і небагато, але були також вияви нерозважних амбіцій декотрих одиниць, що стали осторонь ОДУМ-у лише через те, що "не було по-моєму"...

Однак, попри різні звичайні у житті явища, ОДУМ США і Канади не маліє. Навпаки, всупереч деяким песимістичним віщуванням, ОДУМ поповнюється все більшою і більшою кількістю підростаючої молоді. Годі заперечити і той факт, що ОДУМ, як і ДОБРУС чи СУЖЕРО, на початках своєї діяльності взявся видавати протикомуністичні й інші коштовні публікації і не спрямував своєї уваги в першу чергу на власні мури — тобто потребу будови власних домів та інших матеріальних споруд. Дотепер численні факти стверджують, що, відсутність власних приміщень була і тепер є великим гальмом в організаційній діяльності й розвитку ОДУМ-у.

Зате сьогодні єдиний ОДУМ утримує своє видавництво, видає журнал "Молода Україна", який користується увагою літературознавців і признанням усієї нашої молоді та громадськості. Коли б ОДУМ зберіг усі свої фінансові засоби, які зужито на видавання журналу та інших видань і на пожертви різним потребуючим установам та на наймання приміщень — ОДУМ сьогодні міг би мати не один власний дім, і не переживав би тих труднощів та прикростей, що від нерозважних і самолюбивих домівкарських діячів доводилося зазнавати. Але і в цьому напрямі ОДУМ уже почав поживавлену діяльність.

За постановою Центрального Комітету і головних управ, — цього літа ОДУМ США і Канади відзначив 10-річчя свого існування спільною зустріччю. Комітет зустрічі, під керівництвом і жертвеною працею Петра Родака, підготував це ювілейне святкування з дводенною програмою, яке відбулося в Торонті і в літній оселі "Київ" біля Торонта 2 та 3 липня.

В суботу 2 липня опівдні в гаю на площі оселі "Київ" з'їхалися спортові дружини: Клівленду, Ст. Кетринс, Лондону, Торонто, Боффало, Гамільтону і Монреалу та змагалися за першість у спортивній вправності. Того ж дня ввечері у просторі залу "Палас Пір" над озером Онтаріо з'їхалося майже 600 осіб молоді на забаву з танцями, що тривала до півночі.

У неділю 3 липня в оселі "Київ" із самого ранку було багато одумівської молоді, готової виконувати різні обов'язки впродовж цілого дня. На високій брамі здалека виднівся напис: "10-річчя ОДУМ-у". Вздовж алеї на окремих таблицях кидалися в очі вислови Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, С. Петлюри, І. Багряного й Я. Славутича. О 10-й годині ранку почалося Богослуження, що його довершив о. архимандрит Вітенко з

участю торонтонського катедрального хору. (Архiepіскоп Михаїл та інше духовенство не могли взяти участі, бо були на соборі УГПЦеркви у Вінніпегу).

Після обідньої перерви одумівці в одностроях окремими відділами з своїми прапорами прибули до трибуни промовців. В оточенні маси учасників під час співання національного гімну "Ще не вмерла Україна" відбулося піднесення прапорів: українського, канадського, американського та одумівських, що високо майоріли в повітрі аж до вечора.

Голова Центрального Комітету ОДУМ-у Є. Федоренко вступною промовою привітав почесного гостя одумівського ювілею Голову Виконавчого Органу УНРади п. Миколу Лівицького й усіх присутніх.

Перший промовець (основоположник ОДУМ-у) Микола Степаненко у 45-хвилинній доповіді дуже чітко представив слухачам образ постання, діяльності й розвитку ОДУМ-у, його сучасне становище й ролі в лавах нашого організованого суспільства. Прем'єр М. Лівицький своєю промовою, короткими, але змістовними тезами, сягнувши в минуле і в перспективі майбутнього, звернув увагу молоді на потребу науки в школах і таку ж потребу навчання українознавства, щоб наступні наші покоління були повновартісними і змогли виконувати позитивні й успішні завдання в країнах свого поселення, а також на користь України тепер і в майбутньому.

Особливо цікавою була доповідь д-ра Я. Білінського, присвячена проблемам сучасного ідейно-духового стану молоді північно-американських країн, а в тому й проблемам збереження та повноцінного розвитку української молоді в чужому оточенні.

Після доповідей розпочався концерт збірного хору, в якому взяли участь понад 50 одумівців і одумівок. Через несподівану появу сильного вітру хор мусів співати в залі, і це дещо відбилося на ефективності виконання ряду пісень, що їх хор старанно вивчив під досвідченим керівництвом диригента Юрія Головка. В міжчасі молоденька одумівка з Лондону Люда Підопригода з чуттям і вмілістю продекламувала твір Івана Багряного "Баляда про серце".

Після концерту учасники зустрічі приглядалися до юних одумівців з Боффало, Ст. Кетринс і Ошави, які під гіллям розлогих дерев на помості гарно танцювали народні танці.

В тому ж часі спортові дружини за яром на спортивній площі продовжували фінальні змагання, в яких першенство і чашу перемоги здобула дружина спортсменів ОДУМ-у з Торонта.

Вечірньою порою більшість молоді під звуки доброї музики танцювала у просторій залі оселі. Після заходу сонця останні години зустрічі проводила молодь співом пісень над яром біля вечірньої ватри.

З-поміж майже 4-х тисяч учасників цієї зустрічі, гадаємо, одну третину становила молодь, що прибула з: Боффало, Клівленду, Чикаго, Філадельфії, Нью-Йорку, Ньюарку, Нью Брансвіку, Міннеаполі-

су, Трентону, Гамільтону, Торонта, Ст. Кетринсу, Монреалу й Ошави. Більшість — це учні і студенти середніх і вищих шкіл та університетів США і Канади. Враження із спостережень дають сміливість твердити про добру національну свідомість цієї молоді. Відомі факти свідчать, що більшість наших дітей у переходових роках юнацького життя нехтують свою мову і послуговуються англійською. Однак, зближаючись до повноліття, чимала кількість юнацтва кристалізує свідомість своєї національної гідності. Маючи це на увазі, з приємністю треба зауважити, що на цій зустрічі серед одумівської молоді майже скрізь лунала милозвуч-

на українська мова. Відзначаючи цей факт, гадаємо, що основою нашого українства поза межами Батьківщини були, є і будуть батько та мати — свідомо, культурно українська родина. Діти таких родин, які свідомо приєднуються до творчих дій нашого організованого громадянства, викликають думку шанобливої вдячності тим батькам, що, живучи у добробуті вільного демократичного світу, свідомі своїх національних обов'язків щодо власних дітей, і які визнають, що в чужому довір'ї лише повноцінні, національно свідомі нащадки будуть справжньою надією нашого розсіяння у світі та надією поневолених братів наших в Україні.

Я. БІЛІНСЬКИЙ

ОДУМ В НОВОМУ СВІТІ: ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСТВА Й АСИМІЛЯЦІЇ

(Доповідь на 10-ій Ювілейній Зустрічі одумівців США і Канади, в Торонто, 30 червня 1960 року).

Зібралися ми тут на гостинній канадській землі, щоб спільно відсвяткувати десятиріччя нашої організації — Об'єднання Демократичної Української Молоді. У всіх нас піднесений настрій. Радісні зустрічі з товаришами і товаришками ("Що ти робиш тепер? Як жінка? Як діти? Виросли вже, бач, які великі"). Обмін спогадами ("Пригадуєш, як ми тоді в таборі..."); обмін плянами ("Кінчаю університет, вже чекає на мене посада; а ти?"). Всюди весела метушня. Проте, вже сьогодні деяких переконаних песимістів бентежить думка, що немов той чорний ворон настирливо кричить своє, заглушуючи на хвилину щебетання пташок: "Сьогодні ми тут, а де ми будемо завтра і післязавтра? Чи будемо святкувати 25 річницю ОДУМ-у? Правда, є в нас Юний ОДУМ, але..." Завтра або післязавтра з'явиться ця думка іншим нашим друзям, але не були б вони віруючими оптимістами, якщо не замкнули б вони її у вигідну комору забуття. Можливо, що вони мають рацію, бо, як сказав Леонід Глібов, "Всім веселіше жити, коли кругом сміються, бо горя скрізь доволі є".

Не тільки у нас, так би мовити, "з журбою радість обнялась". Кілька тижнів тому скінчився навчальний рік в американських високих школах. У визначений день університетський майдан набитий вщерть, так що тяжко повернутися. Перед підвищеною платформою стоять ряди абсолювентів у чорних таліях: хлопці й дівчата дивляться вперед задоволено й бадьоро: чи не стелиться перед ними широкою дорогою тепер весь світ? Коло них абсолювенти старших класів. Нібито всі раді й задоволені, але в глибині своєї душі деякі з молодших підозрівають, що життєвий шлях може бути тернистий, деякі зі старших сумно оглядаються на порожні місця в своїх рядах, які ніколи вже не будуть заповнені. Хтось промовляє. Не всі уважно слухають, бо не всі промови цього варті. Але часами, прислухаючись до сотень, ба, тисяч промов, які можна щороку в червні місяці почути в університетах і коледжах Америки, ви можете натрапити на дійсні перлини. З вашого дозволу, хотів би зачитувати короткий абзац з промови бувшого представника Ливану в ООН, д-ра Карла Маліка, яку він виголосив під час урочистого закінчення ака-

демійного року в Фордгемському університеті в Нью-Йорку. Д-р Малік сказав (Нью-Йорк Таймс, 12 червня ц. р., IV, 11):

Більш за все мене турбує ота загально переважаюча атмосфера кволоости (laxity) і морального занепаду (decadence). Люди вже не посвячують себе особисто нічому, хіба за винятком різних дурниць (silly things). Не виключено, що існує якесь туманне почуття страху, але об'єкт цього страху не означений.... Відчувається, що люди цілковито готові "співіснувати" з комунізмом, якщо б цей останній тільки гарантував їм їхню ферму і зростаюче банкове конто... Може ми є свідками останнього відступу людства в ніщо, в цілковиту порожнечу, в якій комунізм стане альфою і омегою (will be all in all).

Ця грізна думка д-ра Маліка мені так сподобалась, що я хотів би взяти її як мотто для своєї промови. Говоритиму про питання, яке хвилює багатьох з нас в Америці і яке може бути актуальним також тут, в Канаді (приклади буду брати передовсім з американського життя, просто тому, що знаю його краще). Питання це: Чи можливе далі існування українсько-американської або українсько-канадської молоді, як такої, чи навпаки, протягом наступних десяти років ми неминуче розпливемося в американському або канадському оточенні? Коротше кажучи, мене цікавить проблема асиміляції, або, як хочете, питання: будемо ми з вами святкувати 25-річчя ОДУМ-у, чи ні.

Пригадується мені ось такий епізод. Гарна молода мати тримає на руках свого сина, показує речі навкруги і вчить його вимовляти слова: "Дивись, Юрку, це авто, а-в-т-о". Коло неї стоїть знайома дівчина, висока, струнка, аж мило на неї дивитись. Прислухається до розмови, а потім і собі звертається до Юрка: "А ти скажи car, saarr". Бідний нащадок запорожців спершу розгублюється, бурмоче щось собі під носик. Але дівчина, — якщо не помиляюсь, одумівка, — з великою терпеливістю і наполегливістю поправляє його: "carr, carr", аж поки хлопчик не навчився вимовляти слово більш-менш по-американському.

Можливо, що наша панночка хотіла змалку прищепити дитині двомовність. Але мені стало якось

моторошно на душі. Подумав собі: мово рідна, слово рідне, горе тобі — горе, коли цвіт нашої нації в'яне від недуги почуття меншевартості. В'яне духово, хоч фізично може ще цвісти якийсь час.

Ніде правди діти, таких прикладів міг би навести більше. Старі наші імігранти до Америки, т. зв. заробітчани, не виходять з дива, як швидко діти нової, т. зв. політичної еміграції, забувають українську мову. Не виключено, якщо не правдоподібно, що в своїй збірності нові імігранти ніколи не були навіть свідомими політичними діячами, не згадуючи вже про ролію амбасадорів. Були десятки, може сотні свідомих активних людей і були тисячі й десятки тисяч заробітчан з гімназійними та університетськими дипломами.

Мені здається, що нам буде легше говорити про асиміляцію, коли усвідомимо собі обставини, серед яких жила **стара**, і обставини, з яких скористала **нова** іміграція.

З одного підручника про етнічні групи в США (F. J. Brown & J. S. Rousek, **One America**, 3 вид. 1952 р.) довідуємося, що першим українським імігрантом до Америки був, мабуть, д-р Лаврентій Богун. Богун причалив до її берега в 1610 р., в товаристві першого губернатора Вірджинії, лорда Денавер. Але це свого роду історичний курйоз. В більшій кількості українці почали оселяватися в Америці від 1860-х, 1870-х рр. Першим свідомим українським діячем у США був православний священник о. Андрій Агапій Гончаренко, що прибув до Америки з Києва в 1865 р. Гончаренко намагався познайомити американців з українським світом на шпальтах *Alaska Herald*, півмісячника, якого він сам редагував. Так, наприклад, в першому числі цього журналу він помістив статтю під назвою "Цікаві думки поета Тараса Шевченка". Помер 1916 р. на своїй фермі в Hayward, Каліфорнія, яку він охрестив "Україна". Першою українською парафією в США була парафія греко-католицька в Шенандоа, Па., заснована в 1886 р. Ця ж парафія почала видавати першу українську газету в Америці. Першою українською організацією був Греко-Католицький Союз Руського Братства, заснований в 1892 р. в Homestead, Pa., з якого поступово вийшов Український Народний Союз.

Перші українські імігранти здебільша походили із сіл Західної України. Чоловіки працювали на тяжкій фізичній праці в копальнях Пеннсильванії і фабриках Нью Джерсі і Массачузетс; жінки буквально повірилися як кухарки, помічниці в ресторанах, служниці в приватних родинах. Зарплата була низька і часто несправедлива. Один із найвишараніших істориків американської іміграції Оскар Гардлін пише у своїй книжці *The Uprooted* (1952), за яку він дістав нагороду Пуліцера, що приблизно в 1900 р. на кожних 100 дол., що їх заробляли робітники, народжені в Америці, робітники-імігранти з Італії діставали 84 дол., робітники, народжені в Мадящині — 68 дол., імігранти з інших європейських країн — 54 дол. (ст. 76). Мало хто з наших людей дороблявся стільки гроша, щоб могли відкрити свою власну крамничку або свою корчму; порівнюючи небагато були зайняті ремеслом.

Ювілейна Зустріч одумівців Канади і США. Представники англomовної преси розмовляють з Головою Виконного Органу УНРади п. М. Лівичьким.

Майже всі наші люди терпіли великі злидні. Не тільки тому, що були на самій чорній праці, але також тому, що народжені американці, перелякані напливом мільйонів чужинців-імігрантів — більше ніж 35 мільйонів від 1800—1950 рр. (Гендлін, ст. 34 і сл.) — недвозначно давали слов'янам знати, що вони їм ще чужіші від ірландців, шведів, або німців, яких так-сяк прийняли в американське життя. Але злидні людей міцно об'єднували: наші старі імігранти будували церкви і творили товариства взаємної допомоги, братства і сестрицтва, "Запорозькі Січі", хори, драматичні і танцювальні гуртки.

Підтримувало стару іміграцію на дусі й те, що принаймні ще в 1920 рр. приїжджали все нові люди з "старого краю", розповідаючи про страхіття польсько-української війни за Галичину і Волинь, про великі і малі пацифікації. Збирали гроші на підтримку українських визвольних змагань в Галичині: для УВО, а потім для ОУН. Деякі громади в США підтримували також школи й читальні у "своїх" старих селах. У всякому разі, в 1920—1930-их рр. існував ще живий зв'язок бодай з частиною української землі: старі імігранти бачили або на власні очі, або з фотографій, пересланих своїми родичами, як будувалося українське життя. Цей позитивний фактор зв'язку з Батьківщиною і ті негативні фактори згідливого ставлення англо-саксонських американців та важкі життєві умови, на нашу думку, пояснюють у великій мірі, чому багато дітей, а часами і внуків старих імігрантів, не цураються української мови.

Нова іміграція приїхала майже на все готове. Кажу "майже", бо перші роки довелося і нам тяжко працювати, поки не навчилися англійської мови. Але попали ми в Новий Світ уже тоді, коли старі імігранти здобули пошану народжених американців, коли американська промисловість шукала робочих рук і мозків на **всіх** рівнях виробничого процесу, не тільки на самому найнижчому; приїхали, коли вже були побудовані церкви, коли вже існували братні союзи, і УКК, і КУК. Ясно, що ми внесли й багато нового, доброго — не на останньому місці треба назвати ОДУМ — але внесли й чимало непотрібних релігійно-обрядових сварок ("У них

під час богослуження дзвіночки. Як це так, у нас на селі їх не було!"); внесли також чимало претенсій на провідні ролі, на яких нам може і не вистачить відповідних людей. Передовсім, на відміну від багатьох старих імігрантів, які принаймні стараються говорити чистою англійською і чистою українською мовою, ми майже свідомо калічимо українську мову англійською лексикою. Зустрічав я навіть і таких нових імігрантів, які вже спромоглися говорити по-українському з виразною американською інтонацією, і які намагаються "збагачувати" українську мову тим, що перекладають своєрідні американські звороти слово в слово, не звертаючи уваги на будь-які закони української мови. Напр., фразу "I understand that he is an honest man" так і перекладають "Я розумію, що він чесна людина", хоч це ріже навіть заамериканізовані українські вуха. (Треба перекласти: "Кажуть, що він чесна людина"). За цих коротких 10-15 років перебування в Америці це просто подивугідні досягнення, хоч ми й не будемо їх подивляти.

Але суть не в мові, хоч мова — добрий показник того, що людина думає і як вона оцінює речі. Суть справи в тому, що, як показує історія імміграції, кожний з нас мусить вибирати між трьома шляхами: шляхом цілковитого відкинення культури Нового Світу, шляхом цілковитої асиміляції і шляхом синтезу між культурою старою і новою. Суть справи в тому, що велике, завелике число з-поміж нас, вибрали шлях тотальної асиміляції — цей найкоротший шлях до земних благ і, не виключено, до духового самознищення. Легко їх за це картати, але хто з нас не відчував інколи великої втоми від милозвучних патріотичних фраз і від великої еміграційної політики? Хто з нас не хотів би для зміни просто жити, а не жити і вічно трудитися для справи, яка з кожним роком, здається, стає все менш і менш досяжною? Хто вільний від цього гріха, нехай піднесе перший камінь!

Можливо, що і змінені обставини в дечому винні: найгіршим ворогом слабих є не злидні, а розкоші. Але хоч не сміємо ми зневажати тих з-поміж нас, що податливі і м'які, з ними нам не подорозі, бо ми любимо відпорних і сильних. Ми бачимо перед собою труднощі, але не подаємось, не стаємо на місці, бо дозволити іншим випередити себе, це значить здати свої позиції. Покійний еспанський філософ Ортега і Гассетт подає дуже влучний політичний символ: стріла — і під нею напис: "Або лечу вгору, або падаю вниз". Життя, як стріла, ні для кого з нас на місці не стоїть. Борис Грінченко висловив подібну думку такими словами:

Хочеш вік прожити не марно ти?
Вищої шукай собі мети,
Щоб за тебе більша була,
З великою зростеш і сам,
З нею воля духові й рукам
І великі на весь Світ діла.

Якщо відкинемо шлях тотальної асиміляції як шлях слабих, і відкинемо шлях негачії всього канадського й американського як шлях реакційний, нелояльний і нечесний, то перед нами буде завдання знайти синтезу найкращого з американсько-канадської та української культур. Признаймося відверто, що це шлях найтяжчий і, може, найменше

М. РИЛЬСЬКИЙ

**

У теплі дні збирання винограду
Йї він стрів. На мулах нешвидких,
Вона верталась із ясного саду,
Ясна як сад і радісна як сміх.

І він спитав: яку б найти принаду,
Щоб привернуть тебе до рук моїх?
Вона ж йому: світи щодня лямпаду
Кіпріді добрій. — Підняла батіг,

Гукнула свіжо й весело на мулів,
І чудно уші правий з них прищулив
І знявся пил, немов рожевий дим.

І він потягся, як дитина, радо
І мовив: добре бути молодим,
У теплі дні збирання винограду.

**

Запахла осінь в'ялим тютюном
Та яблуками, та тонким туманом,
І свіжі айстри над піском рум'яним
Зоріють за одчиненим вікном.

У травах коник, як зелений гном,
На скрипку грає. І пощо ж весна нам,
Коли ми тихі та дозрілі станем,
І вкриє мудрість голову сріблом?

Бери сакви і рідний дім покинь,
І пий холодну, мовчазну глибіню
На взліссях, де медово спіють дині!

Учися чистоти і простоти
І, стопчуючи килим золотий,
Забудь про вежі темної гордині.

вдячний: крайності завжди здаються зрозумілими й привабливішими, особливо для гарячої молоді. Від нас вимагається не більше й не менше, щоб ми під сильним тисненням американсько-канадських націоналістів з одного боку, і українських суперпатріотів з другого, тримали рівновагу між двома різними світами: новим, оптимістичним світом Америки й Канади і старим світом Європи й України, старим і овіяним трагедіями тисячолітньої, але не завжди успішної, боротьби за людську свободу і гідність.

Щоб бути успішними посередниками між північно-американським континентом і Україною, ми мусимо здобути загальне довір'я наших канадських і американських співгромадян, мусимо знайти спільні з ними інтереси в конкретних ситуаціях. Вірте мені, шановні Пані й Панове, що це справа нелегка.

Ми підкреслюємо, що ми є повноправними членами західньої культури, але нас питають: де ваші Бетховен, Гете, Дебюсі, Рембрандт, Мікеланджель, або, навіть, де ваш Чехов і ваш Прокоф'єв? Нам це питання не таке страшне, бо Шевченко в повному виданні, а не звульгаризований на смак народників 19 століття, є одним із найбільших поетів людства, майстром найширшого діпазону почувань. Але, на жаль, між нами є люди, які не можуть або не хочуть розуміти, що американська й

канадська політична еліта виховані на найкращих зразках **міської** західно-європейської культури. Ці українські патріоти хотіли б, щоб ми з Шевченка переклали для англо-саксонських американців тільки іділічний "Садок вишневий коло хати" і гнівно-патріотичний "Кавказ", ці українські націоналісти протестують на сторінках української преси, коли якийсь український хор посміє включити у свій репертуар одну німецьку й дві американські пісні: на їх думку, чужинців треба приваблювати українською культурою у її абсолютній чистоті, такий, яку звичайно можна знайти лише в етнографічних музеях. Але ми не деклямуємо і не співаємо для горстки етнографів! Правда, в 19 ст., під впливом романтизму, західно-європейська інтелігенція почала цікавитися піснями простого народу; в 19 ст. можна було робити політичну пропаганду концертами народних пісень і показом народних танців. Але тепер ми живемо в другій половині 20 ст., в ері звуково-точних грамофонних платівок — "гай-фай" — культурного скептицизму, може й снобізму. Годі підходити до міської канадської чи американської інтелігенції з засобами сільської просвіти.

Другою нашою помилкою в підході до політично міродайних кіл Канади й Америки є, на мою відважну думку, наше підкреслено вороже ставлення до всього російського, в той час, коли чимало українців, принаймні в Америці, залюбки читають нью-йоркське "Новое Русское Слово", яке особливою симпатією до українців не відзначається. Ясно, що про це знають відповідні чинники у Вашингтоні і відповідно оцінюють наші протести проти москалів. Не помагає, на мою думку, і улюблена теза української визвольної політики, що теперішній комуністичний режим є прямим нащадком царства Івана Грозного, Петра I, Олександра III і Миколи II. Це може звучати переконливо для простих людей, але не для політиків, що знають російську історію і не для дипломатів, що захоплюються творами ліберальних російських письменників, як наприклад, Тургенєва і Чехова. Не спрощуймо історії наших сусідів занадто, бо цим ми ллємо воду тільки на млин **їхніх** спрощувачів, які вміють кричати голосніше від нас. На мою думку, у розмовах з скептичними або навіть про-російськи наставленими провідними колами Північної Америки нам треба більшого такту. По-перше, між росіянами є видні одиниці, які прихильно або принаймні об'єктивно ставляться до української справи. Двоє з них недавно померли (маю на увазі відомого інженера-науковця і впливового журналіста, проф. А. Беклемішева-Прошина і ще більш відомого історика та публіциста, проф. Гарвардського університету М. Карповича). По-друге, якщо більшість російських провідників ще хворіють на недугу великодержавного шовінізму і далі вірять у байки, що український визвольний рух — це німецько-австрійська інтрига, не в нашому інтересі перешкоджати їм компрометувати себе в американських і канадських політичних колах. До речі, один американський студент розказав мені, що приблизно ще в 1950 р. Керенський оперував тезою протилежною до нашої: він запевняв інтелігентних американських слухачів, що комунізм був імпортований до Росії німцями. Як-

що б німці не прислали були Леніна в заплъомбованому вагоні, була б в Росії повна демократія. Судячи по реакції студента-американця, можна тільки сказати: Спасибі Вам, пане Керенський, за підтримку української справи.

Дозвольте мені зробити ще два критичні зауваження, перед тим, як говорити про позитивні вигляди на створення політично ефективною американсько-української синтези. Ми дуже любимо багато говорити про жертви, які ми принесли у визвольній боротьбі, немов би це давало нам моральне право сподіватись допомоги від чужинців. Ця тенденція ще виразніша у внутрішньо-українському житті — часами просто здається, що українське життя на еміграції — це суцільний ряд панакхид. Ніхто не заперечує потреби гідно шанувати людей, які поклали своє життя за інших. Але у нас, здається, ця пошана переходить в культ мучеників. В 19 ст., правда, сам Шевченко порівняв Україну з Великою Руїною, і в кінці 19 — початку 20 ст. один французький націоналіст заявив, що Франція — це одне велике кладовище. Але живемо не в 19, а в 20 ст., і не у Франції, а в Америці або Канаді. Якщо ми будемо безнастанно підкреслювати, що під час Великого Голоду померло мільйонів з десяти українців, що Сталін і Хрущов розстріляли ще кілька мільйонів, що Хрущов тепер висилає сотні тисяч української молоді на т. зв. цілинні землі, що українців шле до центральної Росії, а росіян на Україну, холоднокривні англо-сакси можуть нас запитати: "Скажіть, люди добрі, для кого ж ви тоді хочете будувати самостійну Україну?"

Часами варто нагадати світові, що криється за посмішкою Хрущова — я зовсім не за те, щоб ці факти тримати в таємниці. Але є різниця між діловою констатацією факту — на що найкраще реагують міродайні політичні чинники — і емоційними зверненнями, які тимчасово впливають на т. зв. людину з вулиці, що ласа на всякого роду нові сенсації, про які вона швидко забуває. На великий жаль, у нашій пропаганді ми часто не вміємо підійти до більш впливової аудиторії через порівняно малі недогляди. Наприклад, минулого року в спеціальному англомовному додатку "Свобода" помістила довшу статтю очевидця про звірства Хрущо-

Юні одумівці з Ошави виконують народні танці.

ва в Україні. На великий жаль, редакція не подала відповідних даних про цього очевидця, а сам автор не вважав за потрібне подати у своїй статті точні данні, не говорячи вже про відповідну документацію. Такі аргументи для чужинців просто не переконливі.

Які ж позитивні вигляди на створення політично ефективної синтези? Американці завжди відчували певну симпатію до поневолених народів. Правда, судячи по напрямних американської дипломатії після I світової війни і становищі теперішнього американського уряду до визволення колоніальних народів Азії та Африки, від платонічної симпатії до реальної політики Державного Департаменту віддала далеко, але ці симпатії уможливають нам звертання до ширшої публічної opinio та до її репрезентантів у законодавчих палатах. Результати цієї акції покищо більш символічні, ніж реальні, але ґрунт треба підготовляти довго й старанно, щоб в належний момент з нього щось добре вирросло.

Другим позитивним фактором є чималий вклад української іміграції в життя Америки й Канади. Особливо це помітно в Канаді, де українці є піонерами в повному розумінні слова, піонерами, що збудували для Канади західні й центральні степи. Чим більше ми спричинимось до розвитку країни, не трачучи при тому свого національного обличчя, тим більше з нами будуть рахуватися. В деяких провінціях Канади, наприклад, тепер впроваджується українська мова в державних школах. Один з найбільш успішних політичних заходів також недавно мав місце в Канаді, в Монреалі, де українські канадці солідарно й рішуче виступили проти спроби певних осіб накинути своїм канадським співгромадянам свої викривлені погляди на новітню українську історію при допомозі телевізійного фільму, імпортованого аж з Парижу. Широко відомо, що канадці українського походження є членами канадського уряду. В Америці ми ще не спромоглися вибрати українського конгресмена, але впливи українсько-американської спільноти також збільшуються, головним чином завдяки відданій і лояльній праці всіх українських іммігрантів.

Але чи не найбільш надійною базою для політичної співпраці є теперішня загроза комунізму. Багато з нас зазнали політики комунізму на власній шкірі; я думаю, що немає на світі українця, який би не потерпів від більшовизму хоч посередньо, в якого не вбили б або батька, матір, або когось із дальших родичів. Відповідальні особи в американському і канадському урядах це знають і прихильно ставляться до нас, коли ми б'ємо на сполох проти усмішок Мікояна й Хрущова. Проте ми мусимо собі усвідомити, що далеко не всі американці (про канадців я не знаю) розуміють, чому ми так безкомпромісово боремося з комунізмом. З Женеві і з Кемп Дейвіду (хоч, правда, не з Парижу) повіяв лагідний вітерець, а тут тобі жмілька не-американців кричить і репетує: "Готуй корабель на бурю!" Недарма, говорячи до студентів Фордгамського університету, д-р Малік вжив таких грізних слів: "кволість і моральний занепад... останній відступ у ніщо, в цілковиту порожнечу, в якій комунізм стане альфою і омеґою".

На мою думку, цей вислів ученого світової слави і досвідченого дипломата — болючий і різкий. Але треба мати на увазі, що хоч не всі американці його заслуговують, він цілком на місці. При всіх своїх добрих рисах, американці, як народ, непоправні оптимісти. Їм просто бракує гострого відчуття трагедії, вони просто психічно не можуть вірити, як це хтось може вбивати мільйони людей, щоб досягти своєї мети, хоч в чисто інтелектуальній площині вони знають, що це можливе. Але це інтелектуальне знання не робить відповідного враження, не віддзеркалюється у відповідній політиці, воно американцям так далеко, що спливає з них, наче з гуся вода. Наприклад, признався мені один простий американець, мабуть людина з закінченою середньою освітою, а може навіть абсолювент коледжу: "Ми не можемо зрозуміти російської закордонної політики. У нас прийнято, що як є якенебудь непорозуміння, то люди сідають за стіл і полагоджують спірні справи". Одним словом, Хрущов поводиться не по-американському і прості люди не знають, що з ним робити.

Але ясно, що прості люди на закордонну політику майже зовсім не впливають. Поважний вплив в позаурядових колах мають т. зв. провідники публічної opinio, або, коротше кажучи, люди, які або друкуються в "Нью-Йорк Таймс"і, або принаймні щоранку цю газету читають. Ці провідники мусіли б бути вільні від вульгарного оптимізму. Всі вони, принаймні в інтелектуальній площині, пригадують Перл Гарбор, і багато з них ще сьогодні говорять про другий Перл Гарбор, випущення більшовиками першого земного сателіта в жовтні 1957 р. Але біда в тому, що на багатьох американських провідників чи не найбільше враження зробив не Перл Гарбор, а продовжена трагедія депресії 1930 рр. В ті роки в чималій частині з них у самій глибині душі захиталась віра в капіталізм і демократію і породилася предивна, але тривала симпатія до т. зв. Великого Експерименту в Союзі Советських Соціалістичних Республік. Результати цього "entente cordiale" — сердечного зв'язку — видно й сьогодні. Деякі впливові американські журналісти просто закохані в ідею, що після смерті Сталіна у Советському Союзі відбулися поважні зміни в напрямку демократизації, підвищення життєвого стандарту, і т. д. — всі зміни, очевидно, на користь Америки, не СССР. Часами Хрущов скаже щось таке, що ніяк не можна оцінювати як вираз приязні до США; тоді це швидко пояснюється тим, що, мовляв, примусили його до цього політичні обставини — реакційні маршали і препогані китайці. Я не думаю, щоб ці, т. зв. ліберальні інтелектуали, могли направити американську політику на дорогу самозгубного угодництва з СССР, але біда в тому, що правдоподібно це вони затримують урядову політику на правильному шляху безкомпромісової боротьби. Іншими словами, вони помагають творити ту порожнечу нерішучості, яку потім може використати комунізм.

Які можемо зробити підсумки? Єдиною дорогою для нас, яка принесе користь і Україні, і обом країнам Північної Америки, є синтеза політичних інтересів нашої Батьківщини і наших ново-обраних країн: тільки той, хто стоїть посередині, може до-

помогти всім трьом — не той, хто духово ще залишається в старому світі, і не той, який забуває про своє коріння. Шлях синтези не безнадійний, але й не легкий. Не сміємо забувати, що як люди, які добре знають комунізм, ми маємо не тільки моральне право, але й моральний обов'язок бити на сполох проти спільного ворога. Але, роблячи це, ми не сміємо піддаватися ілюзіям, що нас будуть за це любити: ми ж знаємо з всесвітньої історії, що пересічні обивателі перш за все прагнуть спокою. Кассандру, яка віщувала нещастя Трої, не любив і не слухав ніхто. Мусимо собі ясно усвідомити, що наш шлях непопулярний і невдячний. Але така наша доля: історія дала нам цю відповідальну роль, історія виправдає нас перед тими, які ще сьогодні мріють про утопію мирного співжиття з комунізмом.

Вони страшать нас перспективою атомової війни, яка, мовляв, вибухне неминуче, якщо ми не підемо на поступки Хрущову. На нашу думку, ані одна, ані друга сторона на таку війну не відважиться так довго, як буде твердо переконана, що друга сторона може дати фатальну відсіч. Як тільки ми почнемо робити уступки тут і там, комуністи напевно подумують, що ми або недооцінюємо їхніх намірів — з якими вони, зрештою, не криються — або що ми робимо ці уступки зі слабости. Інколи ви читаете в газетах, що певні концесії з нашого боку зменшать напружені відносини. Це нонсенс. Так зване відпруження — навпаки — збільшує шанси вибуху атомової війни, бо якщо західні демократії не завжди розуміють силу, комуністи ніколи не розуміють доброї волі противника.

Якщо ми будемо говорити про комуністичну загрозу, т. зв. ліберали не перестануть закидати нам, що ми розпалювачі війни. Нашою відповіддю має бути, що годі їй більше розпалювати (про атомову війну багато говорять, але навряд чи хтось на неї зважиться). Ми вже в стані війни, яка ведеться засобами пропаганди, дипломатії, економічних субсидій. Ми тільки хочемо називати речі своїм власним іменем: коли комуністи роблять бешкети в Японії, коли вони сиплять рублями в новопосталих державах Азії та Африки, це вже не є звичайний собі змаг за міжнародні впливи — з таким партнером, як СРСР, це є **війна**, на життя і смерть. Комунізм — це вже не якісь чудернацькі думки німецького журналіста і сина німецького підприємця Маркса і Енгельса; в руках Хрущова і Мао — це віра, підперта багнетами, віра, що хоче стати альфою і омегою всього людства.

Що ми можемо протиставити цій доктрині? Віру в Бога і в гідність людини? В справедливий політичний і соціальний лад? Найкраще це висловив наш великий поет Тарас Шевченко, переспівуючи Псалми Давидові — пророчі слова минулих поколінь. Коли, б'ючи головою об стіну людських ілюзій і людської байдужості, тієї страшної порожнечі, яку мав на думці д-р Малік, ми відчуємо, що нам важко на душі і опустяться хоч на хвилину наші руки, треба нам пригадати один вірш Шевченка, короткий, але повний цілющої віри:

Діла добрих обновляться,

Діла злих загинуть.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО

3-го і 4-го вересня 1960 р.

відбудеться в НЬЮ-ЙОРКУ

10-й Ювілейний З'їзд Об'єднання Демократичної Української Молоді в США

ПРОГРАМА З'їЗДУ:

Субота 3-го вересня:

У великій залі Українського Народного Дому,
142, 2-га Евеню.

1. Відкриття — год. 12:00 дня;
2. Вибір Президії;
3. Затвердження програми З'їзду;
4. Вибори Комісій: верифікаційної, номінаційної, мандатної і резолюційної;
5. Привіти;
6. Доповіді: Мар'яна Дального, Ярослава Білінського та Романа Лисняка;
7. Дискусія над доповідями;
8. Закінчення першого дня нарад З'їзду — год. 17:00.

Ювілейний Бенкет год. 19:30

з такою програмою: вступне слово, привіти, відзначення
найкращого відділу ОДУМ-у та мистецька частина —
виконують одумівці.

В мистецькій частині виступить М. Понеділок.

Великий Баль — год. 22:00

Неділя 4-го вересня:

В залі Українського Народного Дому
142, 2-га Евеню, Н.-Й. 3.

9. Звіти членів керівних органів ОДУМ-у: голова Г. У. ОДУМ-у і референт фінансів та голова Товариського Суду;
10. Запити й дискусія над звітами;
11. Звіт Контрольної Комісії;
12. Звіти комісій;
13. Удільнення абсолюторії уступаючим керівним органам ОДУМ-у;
14. Вибори керівних органів ОДУМ-у;
15. Схвалення резолюцій і постанов;
16. Різне;
17. Закриття З'їзду.

ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ З'їЗДУ —

Товариська зустріч учасників

Запрошуємо на З'їзд і бенкет українські організації та вельмишановне українське громадянство.

У справах З'їзду просимо звертатися на адресу гол. Г. У.:
М. Дзябенко, 655 — 47 Street, Brooklyn 20, N. Y.

СЛАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КНЯЗЬ

(У 835-ліття смерти Володимира Мономаха).

З іменем Володимира Мономаха, славного українського князя, великого державного діяча і талановитого полководця, зв'язано новий період сили і могутності княжої України, що перед тим довгий час перебувала в обставинах тяжких внутрішніх війн між окремими князями і постійних нападів степових хижаків.

Після золотих часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого, коли наша батьківщина досягла вершка своєї величі і потужності за княжих часів, наступили роки лихоліття. Поділена на численні дрібні князівства, Україна кривавилась у безперервних братовбивчих війнах, що їх зводили між собою окремі князі з особистих амбіцій та претенсій на сусідні землі. Міць рідного краю була підірвана і добробут населення занепадав.

А в 1062 році в південно-українських степах з'явилась на місце погромлених за Ярослава Мудрого печенігів нова хижа кочова орда половців, яка, користуючись слабкістю окремих князівств і відсутністю згоди між князями, почала чимдалі все частіше робити безкарні напади на українські землі, спустошувала Україну, грабувала мирне населення, маси людей забирала в неволю і гнала в далекі степи.

Знесилена і ослаблена княжими війнами, Україна не мала змоги спільно виступити проти загального ворога. Нераз окремі князі брали собі за союзників половців і вкупі нападали на сусідніх князів, а половці використовували ті сварки і за свою підтримку того чи іншого князя грабували українські міста і села й забирали людей у неволю.

В таких невідрадних обставинах зріс і виховався князь Володимир, прозваний Мономахом. Народжений у 1053 році, внук Ярослава Мудрого, син дуже освіченого київського князя Всеволода, що славився знанням п'ятьох мов (на той час рідкісне явище серед князів), він перейняв від батька державний досвід, любов до культури, до освіти, до знання та книжок, бажання бути справедливим і людяним. Обставини життя і виховання привчили його бути енергійним і рішучим. З дитинства ознайомлений з військовою справою, він відзначався відважністю, непохитністю, був загартований життям, не боявся труднощів і тяжких ударів долі. Ціле життя довелося йому провести в походах, у подорожах, на різні війни брав його зі собою батько, за вимогою якого він також об'їздив цілу українську державу, що в той час займала велетенські простори майже від Балтійського моря до чорноморських степів, і під час подорожей добре обізнався з життям народу і його потребами та бажаннями. Захоплювався Володимир Мономах і мисливством. Його улюбленою розвагою були лови на диких звірів.

Ставши князем у Чернігові, він згодом переїхав до Переяслава, найбільш zagrożеного половецькими нападами, і змушений був увесь час перебувати напоготові та обороняти свої землі від нападників. Вдумливий і мудрий правитель, він вірно оцінив становище, в якому опинилась Україна, і розумів, що майбутнє його батьківщини залежить

Петро ДОРОШКО**Влітку**

Одкрасувалось житечко у полі,
Ще тиждень-два —
І починай жнива
Найдовший літній день поволі-волі
Вже зменшується, а не прибува.

Ще спека над ярами і горбами,
Черешня червоніє у садку,
Та вже тугими добрими грибами
Запахло у старому дубняку.

Вже в сіні запахуца рута-м'ята
Злягається під шапками стогів.
Покинувши кубельця, каченята
Жирують на воді між ситнягів.

У лузі йдеш, зупинишся, поманиш,
На тонких ніжках підбіжить лоша.
Ще літо в розпалі, та де не глянеш,
Все підрости, дозріти поспіша.

Невтомні бджоли до своєї хати
Несуть дарунки літа на запас...
Прогаєш день і вже не наздогнати,
Ніхто не має права змарнувати
Свій найбагатший, свій найкращий час.

(“Дніпро” ч. 3, 1960).

від замирення і загальної згоди всіх князів та об'єднання України перед лицем кочових орд. Покласти край внутрішнім війнам, задовольнити князів, позбавлених своїх земель, об'єднати всі сили для боротьби проти кочових хижаків — таке завдання поставив перед собою Володимир Мономах.

У порозумінні з київським князем Святополком вони скликали у 1097 році коло Любчого озера під Києвом з'їзд усіх князів. На з'їзді було обговорено невідрадні становище батьківщини і винесено важливі ухвали. Вирішено, щоб кожний князь перебував на своїй землі і щоб війни між князями припинилися. Кожному князеві було чітко накреслено кордони його володінь. Князів, що в наслідок інтриг та воєн втратили свої землі, було наділено новими володіннями.

Здавалося, шляхетна мета скликаного з ініціати-ви Володимира Мономаха з'їзду досягнена і всі князі лишилися задоволені, нескінченним внутрішнім війнам покладено край і Україні забезпечено дальший мирний розвиток та можливість згуртування всіх сил для боротьби з половецькими. Але, ледве було досягнуто цю угоду, як учасники з'їзду князі Святополк і Давид схопили і осліпили князя Василька Тербовельського. Знову почалась війна, що тривала три роки і закінчилась новим з'їздом князів у серпні 1100 року, на цей раз у Витичеві над Дніпром на південь від Києва. Там ухвалили відібрати від Давида Волинь і передати Святополкові.

Грізна небезпека половецьких нападів, що все зростала, змусила, нарешті, князів замиритися та спільними силами боротися проти наїздників. Керівником цієї боротьби став Володимир Мономах. Усі свої сили, всю енергію присвятив він обороні

рідного краю проти напасників, з непослабною силою збирав військо, заручався підтримкою інших князів, виступав іноді сам у походи проти кочовиків. У 1103 році на чолі своїх військ зустрілися під Києвом Святополк і Володимир Мономах та склали плян військового походу на половців. До них приєдналися кілька інших молодших князів. Об'єднані українські сили рушили на човнах по Дніпрі до порогів, а далі суходолом на схід. Над річкою Самарою половецькі орди були розбиті вщент. Половецький хан Буняк з метою реванжу zorganizував напад на Київ і почав нищити Переяславщину, але зустрівшись під Лубнями з військом Володимира Мономаха, зазнав цілковитої поразки. В 1109 році Володимир Мономах знову рушив з військом у степи і над Дінцем знищив багато половецьких кочовищ, а два роки пізніше вкупі з іншими князями пішов знову в похід і 27 березня 1111 року нищівно погромив головні половецькі сили. Кочовики втратили коло сотні своїх провідників і мусили поспішно тікати. Слава про мужнього енергійного князя поширилась по цілій Україні.

Зі смертю 16 квітня 1113 року князя Святополка кияни одногласно обрали своїм князем Володимира Мономаха. Урочистий в'їзд нового князя до столиці на п'ятий день по смерті Святополка знайшов широке висвітлення в літописах. Володимира Мономаха зустрів митрополит Никифор з єпископами і маси киян, які захоплено вітали князя, як переможця над половцями і досвідченого монарха, здатного спинити внутрішні війни і забезпечити країні мирний розвиток.

Покривдженим вважав себе син Святополка Ярослав, що княжив на Волині. В обороні своїх прав на київський престол він сперся на полян, угорців та чехів і почав війну проти князя Володимира Мономаха, але під час облоги міста Володимира загинув і війна скінчилась.

Ставши київським князем, Володимир Мономах з властивим йому державним досвідом, організаційним талантом і розумінням пекучих проблем українського життя продовжував свою діяльність для підтримання внутрішнього миру і згоди в Україні, тримав князів у покорі, збирав нові сили для боротьби з половцями.

Все ж знесилена і виснажена довгими княжими війнами Україна була вже не в стані дати таке військо, що могло б звільнити від наїзників усі південно-українські степи. Половці відрізують від Києва далеке Тмутороканське князівство, перетинають шляхи на південь, унеможливають дальші зносини з Візантією та торговельні зв'язки по Дніпрі. Володимир Мономах звертає тоді увагу на колонізацію північно-східних просторів, заселених вятичами і фінськими та монгольськими племенами. Густі ліси, багніща і велика віддаленість від половецьких степів робили ці простори майже недосяжними для нападів кочових наїзників. На ті землі починають вибиратись переселенці з України, знаходячи там забезпечення від нападів орд і змішуючись з місцевим населенням.

У своїй міжнародній політиці Володимир Мономах намагався триматися у згоді з усіма культурними державами Заходу, продовжувати з ними

дружні стосунки, нав'язані за часів його діда Ярослава Мудрого. Старший син князя був одружений з Христиною, донькою шведського короля Інґа Штенкельса, донька Евфимія була віддана за угорського короля Кальмана і її син Борис згодом став претендентом на угорську корону. Ще інша донька була одружена з претендентом на візантійський престол Левом Діогеном, який zorganizував похід на Болгарію і загинув під час війни. Володимир Мономах, як його тесть, вислав у здобуті болгарські міста своїх посадників з військом, маючи в пляні закріпити за Україною ті землі та зміцнити українські впливи на Балкані, як цього в свій час прагнув його прадід Святослав. Але виснажена Україна вже не мала змоги виділити стільки війська, щоб удержати новонабуті терени і перебування українських залог у болгарських містах тривало недовго.

Володимир Мономах всіляко прагнув і до зміцнення економічних зв'язків з іншими країнами та підсилення торговельних стосунків. Коли в наслідок половецьких нападів перервалися торговельні зв'язки з Візантією, князь звернув особливу увагу на розвиток торгівлі з західно-європейськими державами і досягнув у цьому чималих успіхів. Українські купці в цей час були частими гостями в найбільших торговельних центрах Європи.

У старовинних архівах міста Регенсбурґа над Дунаєм у Західній Німеччині збереглися документи про відвідування цього міста купцями — “рузаріями” (русичами), що привозили на продаж хутра, віск, шкіру, горностаїв, пшеницю. Історичні джерела свідчать, що в той час у Регенсбурзі існувала окрема корпорація купців, що торгувала з Київською державою. Старий збіжжевий майдан Альтер Корнмаркт з княжим двором з 12 ст. був місцем торгівлі. Туди прибували зі своїм крамом українські купці. Цікаві відомості подає теж німецька хроніка (літопис) з 13 ст., оповідаючи про життя св. Мар'яна. Саме в 13 ст. ченці будували в Регенсбурзі собор св. Якова, і коли їм не вистачило коштів для будови, один з них, св. Мар'ян, збираючи пожертви на будівництво, зайшов “важкими шляхами” через Прагу і Краків аж до Києва, де його прийняв Володимир Мономах, названий у хроніці королем, і дав йому велику допомогу для будівлі собору. Св. Мар'ян одержав великі подарунки хутом не лише від князя, а й від старіших міста вартістю великої суми грошей, навантажив ними кілька возів і приєднався до німецьких купців, що були в Києві і повертались до Регенсбурґу. Завдяки дарові українського князя і його оточення монастир здобув можливості закінчити будівлю, і церква св. Якова зі славним північним порталом, чудовий пам'ятник тогочасної архітектури, стала однією з прикрас старого Регенсбурґа; ця церква ще існує донині. У 1944—1945 рр., коли в Регенсбурзі скупчилось багато українців, спочатку примусово вивезених на працю до Німеччини, а далі й емігрантів, у цій церкві для українців-греко-католиків відбувались Богослуження. Приходячи на молитви до цього храму, багато наших людей не знало, що він 800 років тому побудований завдяки щедрому дарові України.

У своїй внутрішній політиці Володимир Мономах забезпечив цілковите замирення і згоду між князями, був великим прихильником культури і освіти, сприяв будівництву церков, намагався, не зважаючи на несприятливі обставини, збільшувати кількість шкіл, переписувати книжки, закликав учитися грамоти.

Подібно до свого діда Ярослава Мудрого, князь багато уваги приділяв законодавству, намагався усунути всі недоліки суспільно-громадського життя. Він взяв під опіку закону купців, що збанкрутували і не мали чим вирівняти свої борги, та людей, що лишилися винні комусь гроші і мусіли їх відробляти, всіляко старався поліпшити долю тих своїх підданих, які з різних причин опинилися у залежності і були нелюдяно трактовані та використовувані. Для них намагався він злагіднити законні приписи.

Володимир Мономах залишив по собі слід і в ділянці українського письменства. Його "Поучення дітям" є одним з найцінніших пам'яників староукраїнської літературної творчості. У великому релігійному настрої, спираючись на Святе Письмо та твори отців Церкви, князь наголошував Божу любов і Божу всемогутність та потребу гуманності і лагідності у взаєминах між людьми та стосунках у державі. Він зазначав, що, гніваючись на ту чи іншу особу, люди бажають її крові, натомість Бог терпить людські гріхи і дає можливість каятися, добрими справами та молитвами перемогти свої гріхи і позбутися їх. Автор подає докази Божої всемогутності і закликає бути релігійними всіх людей.

Говорячи про обов'язки перед ближнім і про повинності доброго господаря, князь закликає допомагати бідним, вдовам, сиротам, рішуче забороняє карати смертю: "Ні невинного, ні винного не вбивайте і не кажіть убивати". Він закликає також неухильно додержуватись присяги, шанувати священників, ченців, старших, викинути гордість з серця, остерігатися лінощів. Як батько, князь радить синам самим виконувати всі обов'язки на війні, самим пильнувати за всім, ні на кого не покладатися.

Дальші поради князя оперті на ті ж принципи високої християнської моралі, милосердя, гостинності. Він закликає шанувати кожного гостя, ким би той не був і звідки б не прийшов, бо він розносить славу по світу про господаря в залежності від того, як він його прийняв. Торкаючись родинного життя, Володимир Мономах зазначає, що жінку треба любити, але не давати їй волі над собою. Бути працьовитим, учитися, безнастанно поповнювати свої знання є також гарною прикметою людини. "Що вмієте, не забувайте, а чого не вмієте, того вчіться" — повчає князь і закликає до сумлінного виконання обов'язків, остерігає від байдужості та ледачості: "Нехай сонце не застане вас у постелі".

Оповідючи про різні пригоди і небезпеки у своєму житті, з яких йому пощастило врятуватись і вийти без ушкоджень, Володимир Мономах підкреслює, що без Божої волі ніщо не діється і дає приклади, що з ним траплялося і що доводилося

пережити: два тури брали його на роги, лось одного разу топтав ногами, іншого разу колов рогами, дикий кабан вирвав у нього меч, ведмідь укусив його в ногу, рись скочив на плече й повалив разом з конем. Але все ж Бог стеріг його і йому пощастило кожного разу врятуватись.

У праці над своїм "Поученієм" Володимир Мономах користався заповідями дванадцятих патріархів, "Поученієм синам Ксенофонта" і "Поученням синові Теодори", що увійшли в збірник князя Святослава.

Подібним до "Поучення дітям" є лист Володимира Мономаха до князя Олега, в якому він просить цього князя відіслати йому тіло убитого сина Ізяслава. В цьому листі також розкривається велика релігійність князя і його тверда впевненість, що без Божої волі нічого не може статись людині, і коли вона побожна, Бог охороняє її.

Вказівки і поради, висловлені в літературних пам'ятках, що дійшли до нас від Володимира Мономаха, яскраво освітлюють образ самого князя Володимира Мономаха як ідеального християнського лицаря, що радив синам терпеливо й спокійно витримувати всі труднощі військових походів, самим доглядати все на війні, ні на кого не покладатись, бути працьовитими, людяними і мужніми, і сам тримався всіх тих засад під час походів на половців та ловів на звірів. Як князь, він зразковий християнський володар, що дотримується милосердя, забороняє карати смертю, не дозволяє сильнішим кривдити слабших, закликає опікуватись бідними, вдовами, сиротами, вважає гостинність святим обов'язком і керується в житті засадами християнства.

Смерть князя Володимира Мономаха 19 травня 1125 року була тяжкою втратою для України і початком нової боротьби за київський престол між його синами, що не послушали батьківських порад.

У вдячній пам'яті українського народу Володимир Мономах залишився як ідеальний християнський князь-лицар, борець за зміцнення своєї держави, за піднесення культури й освіти, за справедливість, за права людини. Влучно зазначає проф. Володимир Радзикевич, що при аналізі постаті Володимира Мономаха "мимохить приходить порівняння його постаті з постаттю Карла Великого, як вона показана у старо-французькій »Пісні про Роланда«".

Сергій Голубенко

М. РИЛЬСЬКИЙ

**

Поле чорніє. Проходять хмари,
Гаптують небо химерною грою.
Пролісків перших блакитні отари...
Земле! Як тепло нам із тобою!

Глибшає далеч. Річка синіє,
Річка синіє, зітхає, сміється...
Де вас подіти, зелені надії?
Вас так багато — серце порветься.

БЕРАНЖЕ Й УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

(У 180-ліття народження великого французького поета).

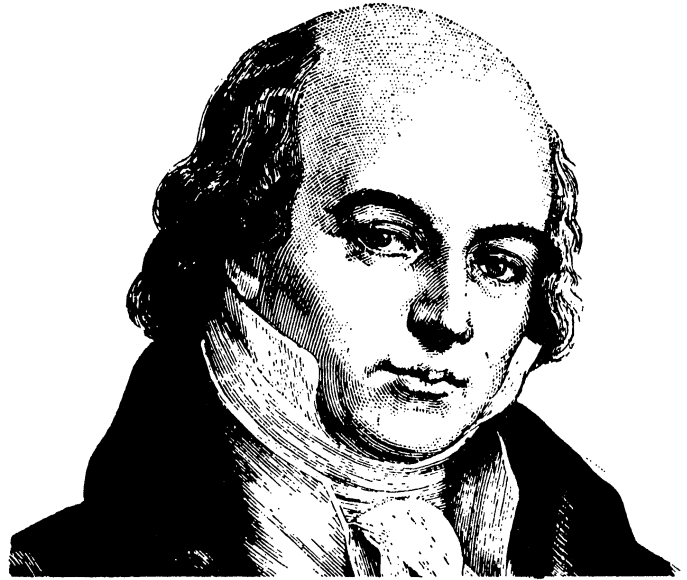
Серед славних поетів-сатириків, що спрямували свій талант на боротьбу за прогрес і гуманність, проти реакції, застарілих форм життя та всіх суспільно-громадських недоліків, одне з найпочесніших місць поруч Гайне належить П'єрові Жанові Беранже, великому французькому поетові, який своїм безсмертним сатирам і пісням надав нищівно-викривного змісту і, висловлюючи в них думки цілого народу, неблаганно викрив і рішуче засудив політичну реакцію, зловживання уряду, паразитизм панівних кіл, усі кривди, заподіяні народів, все регресивне, застаріле, все, що противилось поступові вперед і свободі, співцем яких він був.

Спадкоємець славних традицій бадьорої та патріотичної масової народної пісні часів Великої французької революції, продовжувач поступових течій французької літератури, реформатор пісенного жанру, творець злободенної пісні-памфлету, для якої виробив відповідну оригінальну мову — просту, дотепну, зрозумілу — Беранже у своїй творчості підніс пісню до рівня високої поезії і поставив її на службу передовим ідеям доби.

Життєвий шлях великого поета-сатирика сповнений різних пригод, труднощів і впертої праці. Народжений 19 серпня 1780 року в родині паризького канцелярійного писаря і кравчині, майбутній поет виховувався в будинку діда-кравця. Довгі роки довелося йому перебувати в злиднях, і щоб заробити на денне прохарчування, юнак працював наймитом на селі, служником у готелі, підмайстром у золотаря, складачем у друкарні, співробітником бібліотеки, а у вільний час жадібно читав книжки. Несприятливі умови життя не могли перешкодити Беранже в його прагненні до літературної творчості. Він наполегливо вчиться поетичного мистецтва, випробовує свої сили в різних жанрах і від вісімнадцятого року життя починає писати вірші. Першим твором була епічна поема "Кльові".

Беранже бере участь у поетичному гуртку "Погрібець" і під впливом літературної богеми, що оточувала його і виспівувала кохання, вино та веселощі, пише "Вакханку" і "Велику оргію", але швидко переходить на інший жанр і першим у французькій літературі починає творити міські пісні на політичні теми, ставлячись опозиційно до влади, що, на його думку, недостатньо дбає за народний добробут. Через матеріальні нестатки поет змушений звернутися до всесильного Люсієна Бонапарта з проханням допомоги з долученням власних поетичних творів. Захоплений оригінальністю та красою тих поезій, Люсієн відступає авторові свою платню в тисячу франків, одержувану у французькому інституті. За протекцією А. Арно Беранже стає секретарем в одному з французьких міністерств і дістає також посаду в університеті, тим самим дістає добре матеріальне забезпечення і віддається поетичній творчості.

В 1803 році він пише знамениту поезію "Король Івето". Ставлячись завжди з пошаною до Наполеона, що підніс Францію до вершини величчя й могутності, поет проте не виправдовує тих величез-

Жан П'єр Беранже.

них жертв, яких коштували далекі походи і військові перемоги. Беранже висловлював погляд широких народних мас, що прагнули мирного життя і воліли жити краще скромно й обмежено, але не в умовах постійних війн. У цьому творі і виведений такий лагідний миролюбний монарх, що жив скромно, не бажав слави і спокійно об'їздив свою державу на ослі:

Жив король у старім Івето, —
Постать мало відома,
Слави він унікав, як ніхто,
Слав без просипу дома.
Мов корону, носив неборак
Зшитий жінкою теплий ковпак.
Он як!
Хо-хо! Хо-хо! Ха-ха! Ха-ха!
Де кращого взять короля?
Ля-ля!

Образ миру, спокою, лагідності і тиші в державі Івето різко контрастував з обставинами французького життя, де тривали постійні війни, які хоч і приносили Франції велику славу, але лягали важким тягарем на народ, вимагали багатьох жертв і загибелі численної молоді. Це відчув Беранже і як виразник народних настроїв, мимо своїх великих симпатій до Наполеона, висловив у своєму творі це бажання народу обмежити війни.

У внутрішньому житті Франції пильне око Беранже не могло не зауважити, що до влади дісталося багато людей, які використовують своє високе становище для власних цілей і вигід, роблять всілякі надужиття і кривдять народ. У своїй прекрасній сатирі "Сенатор" він викриває обличчя такого високого урядового достойника, але оскільки опис його зловживань міг би викликати широкий розголос з неприємними для автора вислідами, Беранже будує фабулу цієї сатири на романтичному ґрунті. Пригоди героя переказані легко, з живим

гумором, устами чоловіка, що його жінку скривдив сенатор, але за тим грайливим, веселим ніби оповіданням поет заховав глибокий зміст, викриваючи і розвінчуючи представників влади, що не дбають за народ і кривдять його:

В мене жінка — честь моя і слава,
Очі в неї, як зірки, горять.
Через жіночку добув я права
Дорогого пана другом звать.
В самий день, як з нею повінчався,
Я з самим сенатором пізнався.
Маю щастя нечуване,
Маю честь велику!
Ах вельможний, ясний пане,
Ваш слуга до віку!

Беранже видає в 1815 році збірку пісень “Пісні моральні та інші”. Музичні, привабливі, легкі, граціозні — вони здобувають велику популярність серед читачів і високу оцінку критиків. Однак поезії “Король Івето” і “Сенатор” викликають попередження влади з огляду на їх виразний політичний характер. Через них поет втрачає ласку проводу університету, в якому працював, і зазнає різних інших неприємностей.

Повний розквіт політичної сатири Беранже наступає з поверненням на французький престол Бурбонів. Непримиренний ворог реставрації, виразник настроїв нового покоління, що негативно зустріло повернення династії і старої французької аристократії з її забобонами та претенсіями на необмежені права, поет з великою силою виступає проти спроб відновити віджилий передреволюційний лад у Франції, проти чужоземного втручання, впливу аристократії, громить обивателів-приспосуванців (“Свята спілка варварів”, “Маркіз де Карабас”, “Маркіза де Претентайль”, “Подання породистих псів”, “Хвала каплунам”), політичних зрадників (“Блазень”), поліцію, донощиків, шпигунів, урядовий терор (“Слово про Трестальон”, “Пан Юда”), цензуру, продажних депутатів, навіть королівський трон (“Карл III Простакуватий”, “Червоний чоловічок”). Даниною часові і протиклерикальному настанню народніх мас були сатири: “Капуціни”, “Ключі від раю” та інші.

Гострота і нищівність критики спричинилися до репресій супроти автора. Влада добачила в цих творах образу Церкви, королівської влади і моральності. Беранже втратив державну посаду і був засуджений на три місяці в’язниці і 500 франків грошової кари. Але це не захитало переконань поета. В тюрмі він пише дальші поезії, спрямовані проти суспільних недоліків, розгортає широко свою діяльність з виходом із в’язниці і з нових віршів складає третю збірку, що вийшла в 1825 році.

В роки національного приниження Франції, коли в народній свідомості ім’я Наполеона було синонімом французької слави і величі, Беранже починає виспівувати французького імператора та часи його перебування на престолі як героїчну добу історії Франції. Повні полум’яного патріотизму вірші про маленького капраля, “Народня пам’ять”, возвеличують часи імперії, величаві мілітарні перемоги, що принесли рідному краю невмирущу славу і тріумф. У цих творах уже нема згадки про незадоволення народніх мас безнастанними війнами, що бу-

ло прозоро віддзеркалено в поезії “Король Івето”. Але ідеалом поета є загальний мир і перемога гуманності. Беранже виспівує майбутній лад на землі, коли в оновленому світі не буде воєн, між народами запанує згода і розквітне вільна творча праця. Поет зображає символічну постать миру, що йшов по світу та “сівав жито, золото й квітки”. При його появі замовкали гармати й гасли грізні блискавки. Він пророкував близький кінець “дикому і страшному тріумфові” гнобителів, укритих димом підбитих країв, володарям, що “лічити сміють скіпетром своїм прибутки й трупи, кров’ю геть залити”.

“Права верніте скореним краям” — на весь голос закликає устами миру поет, констатуючи з гнівом і обуренням, як багато крові пролито для поневолення менших народів” на зиск загарбникам, на славу королям”.

“Зітхніть, нарешті, радісно на волі, — кличе мир усі народи світу, — своїм мистецтвом мирові служіть! Творіть на лоні щедрої природи, плоди зривайте на рясній лозі!”

І ледве прозвучали “в величнім супокої” ці слова, як сталося чудо:

...стали у покорі королі.
Прибрався край земний, мов сад весною,
І знов розквітли квіти на землі.
Йде військо геть, забувши про незгоди,
І ллються вина і радіють всі.

Пропагуючи мир, братерство і згоду, Беранже скрізь виступав як палкий патріот своєї землі. З непередаваною силою розкриває він у поезії “Ластівки” полум’яні почуття гарячої любові до батьківщини перебуваючого в неволі бранця, його тугу за рідним краєм і його звернення до вільних пташок зі зворушливим проханням: — скажіть про вітчизну хоч слово мені!

В тяжкому я горі благаю:
Скажіть бо хоч слово мерщій
Про край той, де я серед гаю
Зростав у родині своїй.
Де річка тече під горою,
І пахне бұзком навесні,
Де хатка моя над рікою
Скажіть же про неї хоч слово мені!

Поет розкриває всю душу бранця-полоненого, його думки про рідний край, згадки про батьківську стріху, про матір, зажурену від довгої розлуки з сином, і нестримне бажання сина побачитися з нею:

О ластівко, може росла ти
Під дахом отим, де і я.
Сумує за мною там мати,
Там мучиться няня моя.
Чи діждеться сина одначе
Матуся у самотині?
Вона виглядає і плаче

Скажіть же про нею хоч слово мені!

Думки про матір, про сестру, про бойових друзів змінюються в нього тривогою за цілий рідний край, що його він боронив у грізний час ворожої інвазії і потрапив до полону. Відсутність вісток про долю батьківщини сповнює його серце неспокоєм:

Чи, може, чужинець зухвалий
Вітчизну мою зруйнував?

І край мій, страшний від потали,
Жахливою пусткою став...
Вмирає матуся в неволі,
А я в кайданах в чужині.

Ви, ластівки, линете з волі, —
Скажіть же про Францію слово мені!

Високопатріотичні, сповнені полум'яної любови до рідного краю, поезії Беранже чергуються з гнівними тирадами і нищівними сатирами, спрямованими проти утисків уряду, який намагається обмежити здобутки революції і повернути народ у феодалне ярмо.

Поет розуміє силу свого вогненного слова, усвідомлює, що проголошені в його творах ідеї та кличі непереможні, перед ними в безсиллі тремтять престולי і військо, — і пише:

Будь я король — володар над співцями, —
Якось уєсливець шепнув мені, —
То мій престол з державними гербами
Хитнули б геть палкі твої пісні.
Відчув би люд по бойовому тону
Гучних твоїх пісень визвольну роль, —
А я б тремтів за скіпетр і корону, —
Будь я король!

Кращі твори збірки: “Біла кокарда”, “Старий прапор”, “Смерть диявола”, “Місіонери”, “Парохіальні співаки” гостро спрямовані проти монархії Бурбонів, паразитарної аристократії, яка повернувши собі всі матеріальні здобутки країни, обертає їх для власної насолоди і нічим не спричиняється до прогресу.

За четверту збірку “Невидані пісні”, що вийшла в 1828 році, поет був засуджений на дев'ять місяців ув'язнення і 10 тисяч франків грошової кари. Але ім'я його було вже надто відоме. 10 тисяч франків швидко зібрали по підписці. До поета у в'язницю, немов на паломництво, ходили сотні людей, щоб почути його полум'яне поетичне слово і навчитися в нього.

У своїх волелюбних віршах Беранже передбачав наближення революції та своїми закликами прискорював її прихід. Разом з Ляфітом і Ляфайетом Беранже взяв діяльну участь у Липневій революції 1830 року і став її натхненником співцем. Він сприяв вступові на престол Люї Філіппа, однак хоч скромно, але рішуче відхилив його нагороди.

Присвячена Люсієнові Бонапарту чергова збірка пісень “*Chansons nouvelles et dernières*” (1833 р.) складалась уже з дещо відмінних тематикою віршів. У ній головними персонажами виступають різноманітні представники народу, що є героями поезій: “Контрабандисти”, “Рудий Жан”, “Хробаки”, “Бонді”, “Бідний Жак”, “Старий бродяга”, “Бідняки”. Беранже пише на народні теми, змальовує сільське життя і побут, присвячує більше уваги інтимним моментам у житті людини, зображає злидарів, підкреслюючи їх моральну перевагу над аристократами:

Я вже старий, я вкрай втомився.
Ось рів. Зійду померти в нім.
Усякий скаже: От напився!
Пияцький гурт зменшивсь одним!

каже герой поезії “Старий бродяга” і пояснює причину безславного кінця свого життя:

Від старости я помираю,
Та не від злиднів. Ні! З газет
Відомо, що за бідних дбає
Харитативний комітет.
Та тільки в цьому комітеті —
Прийдеш — нічого не дадуть,
А ті, що їздять у кареті,
На комітетський гріш живуть.

У цих знаменних рядках викриває Беранже суспільну несправедливість, засуджує тих, що бажають скористатись для власного прибутку коштом пожертв для бідних. Ці слова зберегли своє значення й сьогодні. Скільки українських устальців у наші дні приходять до харитативних установ по допомогу і як часто доводиться їм пережити таке гірке розчарування, як героєві твору Беранже!

Поет виспівує працю, з любов'ю малює простих людей, вірних батьківщині і народним традиціям (“Бог добрих людей”, “Мій старий фрак”, “Горище”, “Кравець і фея”, “Фея рими”). Свої мрії про майбутнє народів — вільних і рівних, перебуваючих у братній згоді — викладає він у вірші “Чотири доби”.

Політичні події в Європі, національно-визвольні рухи бездержавних народів, зокрема боротьба греків за свободу і польське протиросійське повстання привертають увагу Беранже. Непохитний оборонець прав кожного народу на самостійне існування та вільний національний розвиток, поет у вірші “Пеара” вітає змагання Греції за визволення від турецької неволі, в поезії “Понятовський” закликає допомогти закутій у московські кайдани Польщі.

Напередодні весни народів 1848 року Беранже у вірші “Потоп” пророкував загибель усім, хто тримається старого режиму і противиться новим прогресивним формам життя.

Обраний в 1848 році 200 тисячами голосів у департаменті Сени проти своєї волі до Національних Зборів, поет подався у димісію, якої не прийняли, але він настояв на своєму і згодом відійшов від громадського життя та оселився коло Парижу, не припиняючи своєї творчості.

Пісні Беранже про маленького капраля активізували прибічників імперії, проклали шлях ідеї бонапартизму і призвели до перевороту 2 серпня, після якого уряд Наполеона III проголосив Беранже національним поетом. Маючи найширші можливості зайняти велике становище при уряді, Беранже проте жив дуже скромно, продовжуючи далі свою поетичну творчість. 16 липня 1857 року він помер, оплакуваний цілим народом. Пишний похорон, що йому влаштував державним коштом імператорський уряд, відбувався з великою урочистістю, але з огляду на можливість демонстрацій, що могли набрати небажаних форм, жалібну процесію супроводжувало велике військо.

В 1857 році, вже по смерті поета, його друг і прихильник його таланту Перротен видав “Автобіографію” Беранже та його листи, які зібрав Поль Буато. В 1874 році вийшла збірка невиданих пісень Беранже “*Oeuvres posthumes*”, формою і напрямком близьких до попередніх творів.

Твори Беранже користувались величезною популярністю не лише у Франції, а й серед інших

народів світу. Його пісні були знані й люблені в кімнаті ремісника, хаті селянина, казармі жовніра, мансарді мистця, покоях аристократа. Перекладені на майже всі мови Європи, вони мали помітний вплив на багатьох письменників різних народів, серед них і українського, та викликали чимало наслідувань, переспівів, перекладів у багатьох наших поетів.

З творчістю Беранже був добре обізнаний Тарас Шевченко. Вплив французького поета на Великого Кобзаря позначився на деяких творах Шевченка, зокрема на таких поезіях, як “Якби мені черевика”, “У перетику ходила” та інших, в яких легкість, граціозність, грайливість, формальні особливості так нагадують Беранже, хоч у цю форму й вкладено чисто український зміст. Але обидва поети беруть теми з одного джерела, з життя народу з його радістю і сумом, з його надіями і переживаннями, з його філософією й мудрістю — і це зближує обох авторів. Шевченко любив Беранже і стежив за появою його перекладів. Коли в 1858 році з'явилася збірка творів Беранже в російському перекладі поета Василя Курочкіна, сина кріпака, борця проти самодержавства та кріпацтва, що одразу привернула до себе загальну увагу своєю яскравістю і оригінальністю інтерпретації, Шевченко з великим зацікавленням читав цю книгу. “Хоч переклад Курочкіна з Беранже прочитаєш, все таки легше стане”, — писав Шевченко у своєму щоденникові, згадуючи своє примусове перебування в Нижньому Новгороді.

Поети післяшевченківської доби також звертались до сатиричних творів Беранже, перекладаючи їх і часом переспівуючи на свій лад.

Першим в українській літературі перекладає Беранже поет Володимир Самійленко. В його талановитому перекладі “Пташки” (вперше надруковано в 1888 році), “Цар Горох” (1897 р.) і “Сенатор” (1907 р.) розкрили культуру українського слова, показали, що в українському перекладі Беранже звучить не гірше, ніж в оригіналі, що наша мова достатньо багата і кольоритна, щоб відтворити його неповторні пісні, що в наших перекладах відчувається та ж посмішка великого сатирика, його життєрадісність, легкість і грайливість вірша.

Самійленко надає перекладам Беранже барвистого українського кольориту, українізує персонажів, виводить короля Івето під іменем царя Гороха, наближуючи його до героїв українських легенд — царя Панька і царя Гороха, та надаючи йому лагідності, гумору та всіх рис людини української вдачі.

Колись був добрий цар Горох
В історії незнаний.
Без слова добре спав за трьох,
Немов простий підданий.
Замість корони тільки й мав
Ту шапочку, що надівав,
Як спав.
Ах, ах, ах, ах, ох, ох, ох, ох!
Який був добрий цар Горох.
Ох, ох!

Ні зміст, ні ритм, ні побудова вірша не розходяться з оригіналом, але словесне оформлення пройнято щиро-українським народним духом, і хоч у лексиці та мовних засобах переконливо видно, що перед нами виступає українець, проте з кожного рядка дивиться на нас немов живий Беранже з його легким гумором, грайливістю і веселістю, всі характеристичні прикмети яких докладно відтворює український текст.

Веселістю, ясністю, невимушеністю своїх творів великий французький поет був ще ближчий Самійленкові, ніж Огюст Барбе, під впливом якого Самійленко починав свою поетичну творчість. Під впливом Беранже писав Самійленко свої віршовані фейлетони, для яких вживав за прикладом Беранже форму куплету з рефреном. Такими є твори: “Возсоединенний галичанин” з рефреном “О дайте, дайте сто рублів слугі всеруської ідеї”, “Істинно-руські заслуги” з рефреном: “Зате так мало в нас небитих і конституції нема”, а також “Горе поета”, “Патріота Іван”, “Дума-цяця”, “Весняний спів”, “Новий лад”, “Ельдорадо”. Дослідженню впливів Беранже на Самійленка багато уваги присвятив Микола Зеров у своїй розвідці “Володимир Самійленко і український гумор”, ілюструючи на прикладах, як послуговуючись сатирою та поетичною формою Беранже, Самійленко вкладав у них українські сюжети.

Твори Беранже перекладали на українську мову також Христя Алчевська і Василь Щурат. У 20-х роках пісні Беранже переклав знавець французької мови С. Буда. Вперто студіював поетичну форму Беранже і називав себе його учнем молодий надійний, але швидко згаслий поет Ігор Димарець. Уже після війни твори Беранже переклав поет Микола Терещенко, знаний також своїми майстерними перекладами Верхарна. З нагоди століття смерті Беранже в 1957 році Українське літературне видавництво в Києві випустило однотомник його вибраних творів у перекладах різних українських поетів.

Своїми волелюбними ідеями, своїм співчуттям до всіх пригноблених і скривджених, своїм безсмертним визнанням права кожного народу на вільне державне існування і своїми симпатіями до вільної боротьби поневолених народів — Беранже дорогий і близький нашому народові. В часі повстання Греції та Польщі за свою свободу та незалежність він виступав в їх обороні і писав поезії, вимагаючи від держав Європи допомогти грекам і полякам стати незалежними. Нема сумніву, що коли б у той час український народ розгорнув ширшу визвольну боротьбу в ім'я своєї свободи, вона знайшла б зрозуміння й підтримку в Беранже так само як грецькі і польські змагання.

С. Г.

“Молода” молодь мусить поважати художню літературу і знати, що звання художника чомусь зобов'язує, що заслужити його не так легко: для цього треба придбати багато життєвого досвіду й добре знати старе мистецтво.

М. Хвильовий

Чорнооке звірятко

(Нью-Йоркське)

Гриць крутнувся востаннє перед свічадом: у прозорому плесі гойднулася лампа з-під стелі, визирнула струнка постать кучерявого юнака в темно-синьому костюмі.

Рука автоматично перевірила краватку — чи добре зав'язана. А язик сам собою мугикав — не вгавав:

— Чорно-оке звірятко,
таке лю-убе, кохане...

Глянув на годинника: п'ять по шостій. Стрепнувся стривожено. От тобі й любе! Ах, та Інна! Умовилася ж, що зателефонує рівно о шостій, щоб він знав, що вже можна по неї їхати. Бо з їхнього Брукліну треба з годину до народнього дому в Мангаттані їхати. І от уже п'ять... Та де: уже сім по шостій — а вона ані телень. А йому заборонила телефонувати, бо її тіточка може перехопити телефон, а вона не хоче тих допитів: "Куди? З ким?"

Позирив неспокійно на чорне тільце телефону. Та телефон спав, не обзивався. Немов маленький хатній чорний песик скрутився в кулачок, сховав капловуху голову між лапи.

Грицеві стало серце на необачне дівча набігати. Думав: це вона, напевно, обтикується всяким пір'ям, чепуриться — і про все на світі забула! Навіть про нього, свого Гриця... Дівчача ж поведінка — отой статевий інстинкт (Гриць часом любив поміркувати) — вимагає постійного обтикування пір'ям, прикрасами. У птахів самці прикрашуються — павич, півень, качур, а в людей, навіпаки... самичка... Ні, таки баба залишається бабою! Це вже про Інну, а не взагалі... (Між іншим, забув про те, що й сам шойно крутився перед свічадом). А ще й удає з себе хто-зна й що, якогось філософа. Що б він не сказав — вона так поважно, грудним своїм голосом: "А певно". І на смаглявому видочку сама поважність, наче з неї не молоде дівча, а таки справжній філософ, такий філософ, що геть чисто все знає, ні в чому не має сумнівів. Та ще й носик кирпатенький задирає.

І треба правду сказати, що Гриць любив у ній усе це: і грудний голос, і оте "а певно", і носик... Не кажучи вже про оченята — великі, круглі...

Але... тепер йому було не до того! Те ж дівча, мабуть, навмисно хоче попсувати так добре задуманий вечір! Уже ж п'ятнадцять по шостій!

Ним почала тіпати лютя. Справді, як таки можна отак його нервувати?! Їхнє ж кохання почалося недавнічко, і здавалося б, що вони обоє повинні ставитися одно до одного уважно...

Згадував. Побачив її вперше на одній з тих "академій", що їх досить рясно влаштовують українці Нью-Йорку. Сидів у півпритемненій залі, майже не стежачи за тим, що відбувалося на сцені. Була ж весна — і його серце прагнуло чогось іншого. Повернувшись до голови — і щось — як писав десь Винниченко — наче клацнуло в його серці. Його погляд зустрівся з чорними, блискучими очима якоїсь дівчини, що сиділа недалеко від нього. Не очі, а якісь наївні, майже дитячі, широко розкри-

ті, повні до нього, ще незнайомого хлопця, цікавості вогники.

— "Гм, отаке дівча, — подумалось тоді йому, — не дівча, а якесь... чорнооке звірятко"...

Під час антракту познайомився з нею. Так якось просто обізався, а вона теж без усяких церемоній відгукнулася. А незабаром він склав і оту пісеньку:

Чорнооке звірятко,
таке лю-убе, кохане...
Серце тьохне, заб'ється,
як воно тільки гляне.
Бо у того звірятка
такі очі, як чудо.
І я хочу, я прагну —
хай моє воно буде.

Став на мить поетом і композитором, як це частенько трапляється з закоханими. Склав пісеньку, а з її йменням чого тільки й не виробляв, виливаючи так свою до нього, до того ймення, ніжність! Отож і називав її: "Інночка", "Іннуса", "Іннусенька", "Іннусик", "Ін", навіть одним звуком "І".

А її врода поєднувалася у його уяві з її походженням. Вона була емігрантка з Донеччини, з тих колишніх степових просторів, де в минулому мандрували всякі азійські кочовики. І в тій її вроді було, безперечно, щось від східної вроди: округле личко, смаглявість і оті неслов'янські очі. Рухлива дрібна постать... така, що їй би на коні гасати, десь у степу із вітром змагатися.

Дрібна, але вона якось сказала Грицеві:

— Я сильна!

І він повірив у її "силу" — якщо, може, не в фізичну, так у силу її вдачі. У тій же її вдачі було щось дике, степове. Любила, щоб він гнав автом на повну швидкість, всупереч усяким приписам і правилам їзди.

О, так, степова вдача... дика... Бо хіба культурна європейська людина... тепер уже нью-йоркська... може так спізнюватись! Уже ж пів на сьому!

Ухопився Гриць за голову, забігав по хаті. Уже пів на сьому, а концерт починається о сьомій! Ну, як вона може так його мучити!?

І раптом шибнуло в голову: та це ж зневага для нього! І доказ того, що вона не любить його щиро. Якби любила, то линула б до нього так, як він до неї... серцем лине... Його ревнива уява почала вимальовувати страшний здогад. Біля неї ж крутився той Туряниця... той красень із пишною шевелюрою, з сірими, немов завжди п'яними очима... Той розпутний спокусник...

Гриць відчув, як у ньому, всередині, загарчав звір ревностів і помсти. О, він обійдеться й без неї! Він може привести до театру таку красуню, що те... звірятко аж ахне! Буде з красунею, а на неї й не гляне!

Кинувся до телефону, швидко накрутив потрібне число. У слухавці озвався мелодійний голос відомої на всю нью-йоркську українську колонію красуні.

— Чи панна Рая? — перепитав.

— Так, — заспівав голос. — А що таке?

Гриць почав швидко, хвилюючись, викладати плян спільної поїздки до театру. Вечір буде цікавий. Співатиме Ганна Ширей, Михайло Мінський, гримітиме на фортеп'яні Вадим Кіпа. А як вона, тобто панна Рая, живе в Мангаттані, то він міг би “заскочити” по неї...

О, панна Рая завжди була готова продемонструвати свою пишну вроду перед публікою! Тим більше, що такі нагоди не так часто траплялися їй, уже трохи перестиглій, сказати б, докраю розквітлій квітці. Саме так: докраю розквітлій, з вичерпним виявом усіх чарів її вроди, без найменшого залишку будь-яких таємниць. А була ця “квітка” — як лілея біла. Пишна і білотіла, з великими, як у телиці, блакитними очима бльондинка. А тії очі так згорда, уже великим досвідом озброєні, позирали на кожного потенційного претендента на цю вроду, що хтось, може, тільки з розпачу (як от наш Гриць) відважиться підступити до неї. Словом, як кажуть, без бука не підступай...

Трагедія цієї вродливості була в тому, що для українського середовища вона була запишна, а для неукраїнського — усе таки емігрантка, немає чужинка. Була чутка, що її ладили в наречені українському гетьманичеві, але, поперше, і той гетьманич нікогісінько, крім сумнівного титулу, не мав (працював на фабриці в якійсь там ролі інженера, з ласки українського мільйонера), а подруге — він несподівано віддав Богові душу.

А Гриць... З Гриця теж, звичайно, не була партія для неї, але цікавий юнак, — чому б їй не поїхати з ним до театру? У всякому разі це краще, як сидіти й нудитися вдома...

Гриць хапливо ще раз причесав чуба, зробив спокусливий для дівчат вихорок над лобом, перевірив ефект у прозорім глибу свічада (хоч начебто й не мав звички обтикуватися, як ті “баби” пір'ям) — і подався з хати.

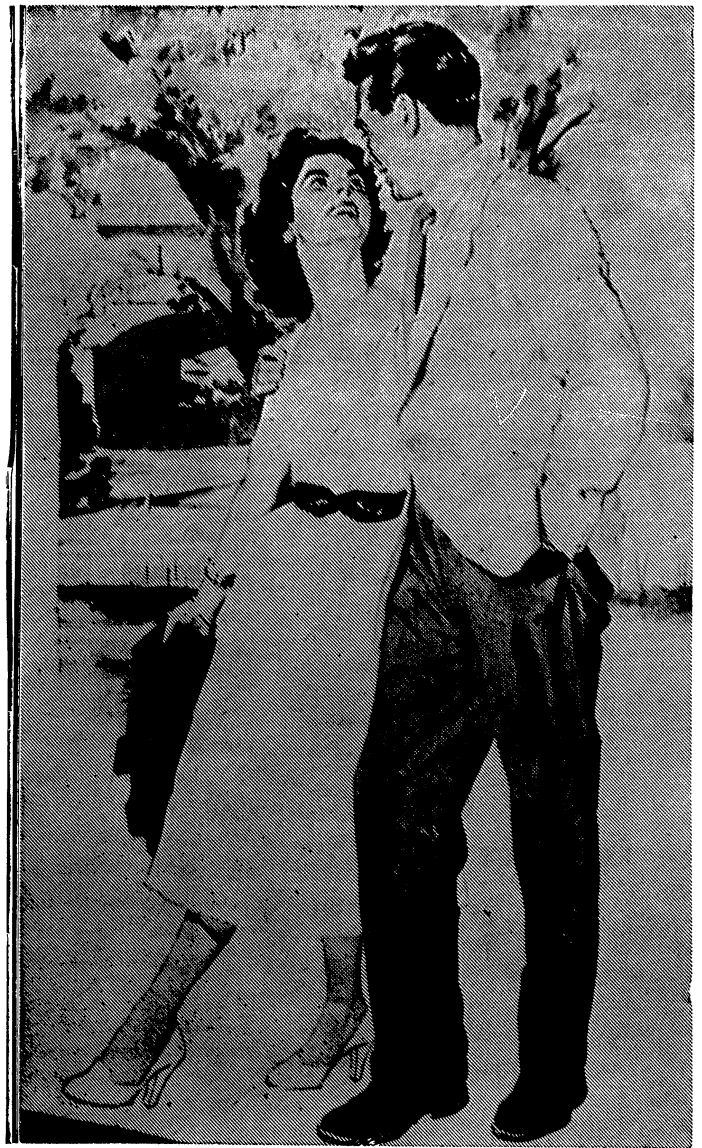
— Хай тепер нарікає на себе! — подумав недобре про “чорнооке звірятко”. — Вона думає, що я без неї не обійдусь”...

— ** —

Простора заля народного дому, в українському стилі оформлена, була повна по самі вінця. Публіка юрилася в фойє, в проходах між стільцями, гомоніла, шуміла, як розгойдане море. Люди гуртувалися, знаходячи між головами й плечима чужих, незнайомих, обличчя давно бачених знайомих, протоплювалися одні до одних, віталися. Тільки й було чути: “А, пане докторе!” (на батьківщині він був тільки магістром). — “А, пане професоре!” (на батьківщині він був учителем середньої школи). — “А, Іван Іванович! Як ся маєте?”

Окремо сходилися західняки і окремо східняки.

Старі, лисі добродії та їхні немолодші подружжя — вишукані модниці на схилі свого віку, з цілими ворохами різнобарвних квітів на сивих косах. А поміж тими старими молодесенькі дівчатка, щойно випущені в світ, з переляканими оченятами, — як полохливі кізоньки. Горнеться кожна до матері, як та билинонька до старого стовбура, а очима зирк-зирк на цікавого хлопця, — так, щоб ніхто

не бачив і не знав, тільки вона... Страшно — і цікаво! Ой як цікаво!..

Такі зустрічі перед початком, у перервах і наприкінці — це для багатьох чи не найважливіше, може (скажемо потиху), за самі вистави та виступи хоч би й добрих виконавців. А для молодих це ще й можливість робити нові, багатозначні для їхнього майбутнього знайомства...

Отож люди й робили з театру ярмарок. Аж пройти ніяк було.

Та серед такого звичного, сказати б, типового руху цим разом можна було спостерігати й одно не зовсім звичайне явище. Поміж цією публікою моталося одно молоде, смагляве й чорнооке дівча. Побіжить у залу, зробить мисліте поміж стільцями, а тоді знов вискочить у фойє, між гуртками людей гнучкою фігуркою викручується. На тому дівчаті шапочка з роменів, білим метеликом припишкла-прилипла до чорнокучерявої голівки, тоненька постать перетягнена поясочком з бантом по червоному платтячку так, як стебельце чорного тюльпана, от-от переломиться. А в великих, круглих очах переляк! І вона тими очима так і пасе, так і пасе — по обличчях бігає.

Уже от-от мають починати на сцені, вже хтось там вийшов перед завісу і лагодить мікрофон, уже раз блимнуло світло і публіка хмарою посунула на свої місця, заливаючи гратчасту порожню стільців, — а дівча не вгаває, біжить назустріч потокові, перебаранчає.

Люди почали здивовано позирати на “причину-вату” дівчину...

А того, кого шукає дівча, нема та й нема!

Заля лупнула очима-більмами двічі. Дівча прощмигнуло вже порожнім проходом ще раз, зачепило ногою чийсь парасоллю, мало само стовбула не стало, — аж власник парасолі вигукнув сердито:

— Треба вже сідати!

Тепер дівча вже мусіло сісти на своє місце. Але якби світло не погасло остаточно, то сусіди б побачили у великих, як дві чорні оливки, очах сльозавий блиск. І хоч на сцені завіса розсунулася, завіса з сліз затулила дівчаті те, що почалося на сцені. А в душі в нього, в того ж таки бідолашного дівчати, напевно, було щось страшне, болюче. Чому його немає? Ну, чому? Що сталося, Боже ти мій? Вона ж своєчасно, як умовились, зателефонувала — а його вже не було вдома! Так, либонь, дівчина думала, бо не знала, яка страшна подія сталася. Не могла й у голові собі покладати, що той, кого вона так щиро шукала, поїхав по іншу.

А як, може, її гаряче сердечко, стискаючись від болю, й схильне було припускати цю найстрашнішу причину, то її розумна голівка, мабуть, спустила з уваги той абсолютний закон, що не тільки вона, а й усі дівчата не можуть не обтикуватися пір'ям. Тим більше — як кавалер не заздалегідь, а буквально “в останню хвилину” запропонує їхати до театру.

Та от коли сльозава завіса трохи зтрусилася з віястих очей нашого дівчати і йому стало трохи видно якісь там рухи на сцені, розпорядник у залі провів проходом, присвічуючи ліхтариком, сільвети якоїсь пари — у перші ряди провів. Як тая пара сіла, дівча звернуло увагу на широкий жіночий бриль у подібні німбу з струсового пір'я, просвіченого по краях світлом із сцени (бриль стояв сторч, колесом). Той бриль щось дівчині нагадав, — але що? Не могла багато про це думати, бо в неї були інші думки, безмірно важливіші за якісь там чужі брилі. Чоловіча голова біля того бриля нічого їй не нагадала: було далеченько й темно.

Дівчина перестала навіть на сцену дивитись і слухати, що там говорять. Заплющила очі, заглибившись у свою нестерпну муку.

Антракт. По залі махнуло світляним віялом, вимело темряву, і чоловіча голова, що була біля жіночої голови в брилі-німбі, оглянулася, когось, очевидячки, напружено шукаючи. То була Грицева голова! А з ним була — дівчина зразу повідному пізнала — найяскравіша, найнебезпечніша красуня нью-йоркського українського середовища. Телице-ока, величня божиця, що своїм пишним, глибоко удекольтованим тілом пушила очі всім чоловікам.

То це така суперниця стала їй упоперек дороги? Чогось страшнішого не можна було й уявити!

Інстинкт боротьби за своє “право” підкинув дівчину з місця. Ні, вона так легко не піддається! О, ні! Вона ж сильна! Бурею проскочила через коліна сусідів, наступила гострим шпичаком підбора комусь на нагнітку... жертва люто прошипіла слідком за нею, — та дівчина була вже далеко. Пробігла перед здивованими передніми рядами. Не пробігла, а пролетіла — продзумкотіла повз перелякані очі тих, що там сиділи, як роблений супутник Землі повз той чи той її континент. Не дивилась у бік зрадника, ба, навпаки — відвернулася від нього в протилежний бік. Але мета цього прольоту була дуже виразна — показати йому, що вона тут, що вона все бачить.

Антракт був короткий, і дівчині довго літати не довелося. Вирішне змагання мало відбутися після вистави.

І от: останній помах завіси, виконавці востаннє з'являються на сцені, кланяються в один і в другий бік, хиляться, як лози від вітру, дякують за рясні оплески; публіка шумливо підводиться на ноги — як густі шпичаки виростають з води. Високий бриль-орієнтир повів погляд нашої дівчини до виходу — на правий бік. Але вона кинулася навперейми лівим боком. Та хіба ж проб'єшся так легко крізь суцільний гушак публіки! Вона лізе пробоем, а на неї оглядаються, скидають зляканими, обуреними поглядами: мовляв, якась навіженна, передніше бігала по залі, а тепер претється прямо на людей...

“Перлась”, бо знала, що та “пара” (ой, це болить!) не буде вистоювати біля театру, як це звичайно наша публіка робить. Хоч кров з носа (з отого чудового, кирпатенького?) — вона мусить тримати їх у полі зору!

Справді, скоро вона тільки вискочила в кресання нью-йоркських вогнів, як побачила, що “пара” зразу попростувала до Грицевого авта (стояло край хідника — вона пізнала). Гриць узяв чем-ненько свою даму під руку (бач, який! а вона й не знала, що він так уміє!), підвів до дверець, що ніби автоматично перед нею відчинились...

А “дама” щось солоденько виспівує своїм медовим голосом, щебече, щаслива з такої уваги кавалера... (Ой, це дуже болить! Це пече!).

Гриць заскакує до авта з другого боку...

— Таксі! — обзивається-гукає тоненький дівочий голос... не голос — писк у шумі авт — привидів вогнянооких, що пролітають вулицею. Розпачливий писк... А як таксі послужливо підкотилось, — голос-писк наказує:

— За отим автом... блакитним!..

А далі: зашуміло Грицеве авто вздовж вулиці, залускотіло гладеньким асфальтом, а канарково-жовте таксі — за ним, за ним. Спинилось блакитне перед перестережливим червоним оком світла — спинилось і таксі, підсунулося так близько, що наше дівча бачило крізь шиби сільветки пари. Чи, бува, не цілуються? Ой, це таки, справді, болить! Сама така уява — ніж у серденько...

А потім авта вихопились на Бродвей, у казково-осаяйну повільно вогнів — цукерково-зелених, червоних, вогняно-золотих. “Кока-коля” ллється водоспадом прямо з високого нічного неба, обличчя

курця пихкає з рота справжнім димом, реклями крутяться вогняними колесами, вимахують золотими прапорами, лізуть усякими ретязями-написами в темне небо...

А авто летять, повизкуючи гумою об чорне дзеркало асфальту, безобличні, бездушні, тільки з вогняними очима-полапками спереду, з червоними сигналами ззаду. Авто... неспинний, як стихія, потік, потужна ріка авто... А в тому потоці мчать блакитне й канарково-жовте, та ще й так: одно не втече, друге не дожене.

Довгенько тривала така шалена гонитва. Та от блакитне випало з того потоку, підкотилось до хідника й стало.

— Стоп! — скомандував дівочий голосок у авті-переслідувачі.

Поки пасажирка цього останнього розплатилась із шофером (робила це хапливо, не взяла решти), Гриць відпровадив свою даму до її дому. А пасажирка кинулась до його авто і стала біля нього, як біля свого. Навіть рукою взялася за ручку дверець — наче боялась, щоб воно не втекло. А в голові одчайдушний замір — боротись до самого краю. Вона ж має право боротись, бо не вчинила нічого злого. А серце... серце як не вискочить! Як він міг таке зробити?!

Гриць повернувся — і... не йме віри своїм очам: перед ним його Інна!

Дівчина впала йому на груди, заридала. А Гриць стояв ні в сих, ні в тих. Мимрив безпорадно: вона, мовляв, сама винувата, не зателефонувала, як умовились. Інна піднесла до світла руку з годинником на доказ, що тоді точно о шостій зателефонувала...

Порівняли годинники — його й її: різниця на цілу годину. То, виходить, вона не перевела свого на літній час!

Не перевела? Ах, так! Але ж вона думала про свого Гриця — не про годинник! І вона така "сильна" — хай він це добре пам'ятає! — що ніколи не віддасть його іншій... Ніколи!

— А хіба ти мене любиш? — спитав Гриць.

— А певно...

Гриць відхилив від своїх грудей мокре від сліз смагляве обличчя, зазирнув пильно в чорно-блискучі заплакані очі і, оглянувшись (чи ніхто не бачить!), ніжно поцілував своє "чорнооке звірятко". Раз, удруге й утретє. Щоб було так, як у приказці:

мир миром,
пироги з сиром,
варенички в маслі,
а ми друзі красні...

В. Ч-о.

ПОЛЯГЛИМ БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

(Закінчення з 2-ої стор. обкладинки).

ня, і тому нищить докази цих змагань.

Зате всюди виростають пам'ятники тим, що хлинули з півночі і сходу, щоб "возз'єднати", "визволити", "ушчасливити".

Ми всі, що опинилися у вільному світі, маємо обов'язок продовжувати культ Борців, поляглих за найвищі ідеали народу.

І тут, на американській землі, повинні ми гідно увіковічнити пам'ять тих, що гинули для нас і за нас.

Спорудімо ж для тих Борців пам'ятник, доказ нашої пошани і доказ нашої зрілості перед іншими народами.

Нехай цей пам'ятник буде виявом незагасного вогню вдячності, що горить у наших серцях і повинен горіти в серцях унуків і правнуків наших.

Нехай він свідчить славно про Поляглих Борців, а добре про нас! Спорудімо могилу-пам'ятник збірним зусиллям і збіркою щедрою жертвенністю!

Оселя Українського Робітничого Союзу в Глен Спей жертвувала прекрасну площу на цю ціль.

Для виконання цього всенароднього обов'язку створився Комітет Побудови МОГИЛИ-ПАМ'ЯТНИКА ПОЛЯГЛИМ БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ, у який ввійшли представники українських організацій і громадян.

Цей Комітет закликає Вас, українці у вільному світі, до збірної допомоги й пожертв.

Датки й запити слати на адресу: з допискою "Могила-пам'ятник Поляглим Борцям".

За ПРЕЗИДІУ
КОМІТЕТУ ПОБУДОВИ МОГИЛИ-
ПАМ'ЯТНИКА ПОЛЯГЛИМ БОРЦЯМ
ЗА ВОЛЮ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ:

Арнадій Валійський, голова
Григор Ничка, секретар
Володимир Яворський, фін. реф.

ЧЛЕНИ ШИРШОЇ РАДИ:

Архiepископ Мстислав
Олександр Загородський,

Ген.-Пор.

Антін Батюк, Володимир Білосор,
Никифор Гіряк (Голова Братства У.
С. С.), Микола Дзябенко (Головна
Управа ОДУМ-у), Іван Кедрин-Руд-
ницький, Іван Козак (Відділ ОБВУА

— Нью-Йорк), Роман Купчинський,
Сергій Литвиненко, Іван Нагнибіда,
Степан Ріпецький, Микола Рибачук,
Олекса Смик, Матвій Стахів, Лев
Стеткевич (Краєва Управа Братства
І У. Д. УНА), Пантелеймон Шуган і
Григор Яремчук (Братство "Броди-
Лев"), Сергій Єфремов (Карпатський
Союз — Відділ Нью-Йорк).

Brotherhood "BRODY-LEW", Inc.
c/o Ukrainian National Home
140—142 Second Ave.
New York 3, N. Y.

"Читайте Шевченка, там отворена
вам ціла проява, історія і душа ук-
раїнського народу. Там для всіх
мільйонів українського народу ве-
лика книга мудрости, книга любови
до України.

... Читайте його слово, щоби з вас
були люди найтвердіші. Беріть його
з собою скрізь"

В. Стефаник
("Слово до молоді").

Галина КОЛОСЮК

З ПРОМОВИ, ВИГОЛОШЕНОЇ НА ПОСВЯЧЕННІ ОДУМІВСЬКОГО ПРАПОРУ В КЛІВЛЕНДІ 19 ЧЕРВНЯ 1960 р.

Дорогі Друзі!

Я приїхала до вас з Детройту, щоб від себе і від імені детройтських одумівців привітати вас з досягненням у вашій праці — з посвяченням одумівського прапора. Факт, що до вас з'їхалися на цю вашу урочистість одумівці навіть з досить віддалених від Клівленду місцевостей, говорить за те, що ви робите спільну справу, для нас всіх важливу й дорогу. Організованість — це передумова перемоги. Чітка, струнка, дисциплінована і діяльна організованість, доцільно скерована до наміченої мети — це сила, якої нам, українцям, так потрібно і яку ми, на жаль, часто недооцінюємо.

Тому кожний прояв української організованості, якщо він не йде всупереч національним інтересам українського народу, треба берегти, розвиткові наших організацій всебічно сприяти як нашому спільному надбанню, як нашій спільній затраті часу й енергії, яких марнувати в обличчі завдань, що їх положила на нас історія нашого народу, ми не маємо жодного права.

Тому, дорогі друзі, тішусь разом з вами. По добрій праці вільно й потішитись. Тішусь і радію, бо праця вже сама собою і є найбільшою і найсоліднішою втіхою — праця корисна, ідеалістична праця, праця не за винагороду, а праця для кращого майбутнього знедоленої української людини, праця для української спільноти, членами якої і є ми з вами. Тому нехай не знеохочують вас невдачі, що трапляються в щоденній практичній діяльності, нехай не зневіряють вас перешкоди і труднощі на вашому шляхетному шляху. З твердою вірою в Бога, з вірою в Боже для нас, як нації, призначення, пильнуймо обов'язком і нашим сумлінням дорученого нам діла.

Твердо пам'ятаймо, що й наше суто особисте життя, його зміст, його успіхи і задоволення тісно і невід'ємно зв'язані з нашим суспільним життям. Така вже природа людини. І хто змусшує себе свідомо зректись цієї природної властивості — той марно тратить сили, нівечить своє життя, наперед прирікаючи його на цілковиту невдачу. Не забуваймо гіркого досвіду історії нашого народу; якщо не порядкуватимемо самі своїм життям, його впорядковуватиме для нас хтось інший, на свою владу, на свою користь, з жакливими наслідками для нас. Тому то вже з юнацьких років навчаймося зорганізованості, учимося тримати ініціативу у власних руках, розбудовуймо й зміцнуймо Юний ОДУМ, який дає можливість вільного вияву власної творчої ініціативи — а разом є школою, яка виховує найвищі ознаки культури, що їх людина може посідати: це вміння бути корисним у суспільстві, вміння відрізнити правду наших батьків і прадідів від чужої нам ворожої правди, яку силою намагаються накинати нам для нашої ж згиби.

Прапор, який оце посвячений, і який є символом правди української стародавньої християнської культури Києва, культури, що гідність людини протиставить космополітичній, інтернаціонально-комуністичній отарності, яка не рахується з людиною взагалі.

Бажаю вам, дорогі друзі, успішно пронести цей прапор і гідно передати його гідній цього посвяченого прапору — нашій зміні.

Український Робітничий Союз

ОДНА З ПЕРЕДОВИХ БРАТСЬКИХ І
ДОПОМОГОВИХ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ.

Понад 24.000 членів — сім мільйонів майна — два мільйони надвишки. Модерні і догідні роди забезпечення — низька членська вкладка — надзвичайна допомога. Допомога у випадку хвороби й каліцтва, безробіття та іншого нещастя. Допомога студіюючій молоді — стипендії — семінари — спорт — дитячі підприємства — літні табори.

ПЕРШОКЛАСНА ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ
В ГЛЕН СПЕЙ, Н. Й.

Мальовничий простір розкішного парку — модерно устатковані кімнати — першокласний харч.

ТИЖНЕВИК "НАРОДНА ВОЛЯ"

виразник української демократичної
і державницької думки.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

всеукраїнська установа — гордість української спільноти в Америці і Канаді. Він об'єднує всіх американських і канадських громадян українського роду без огляду на їхнє релігійне вірування, територіальне походження і політичне переконання.

Вступайте в члени Українського Робітничого Союзу. Пишіть до Головної канцелярії на адресу:
UKRAINIAN WORKINGMEN'S ASSOCIATION
440 Wyoming Ave., Scranton, Pa., U. S. A.

ДРУЖНІЙ ЛИСТ ДО РЕДАКТОРА ВОЛИНЯКА

Вельмишановний Пане Редакторе!

Прочитавши в 126-127 числі Вашого журналу темпераментний випадок проти моєї незначної особи, я зазнав деякого роздвоєння в почуттях: з одного боку зворушення, що в своїх повсякчасних епістолярно-полемічних ораторіях Ви поруч інших особистостей увіковічили й мене, а з другого — маленьку ніяковість і навіть жаль до Вас, що перед цим шляхетним, велемудрим актом Ви бодай у деяких деталях не порадилися зі мною і тим самим значно знизили його ударну ефективність. Як людина, в якійсь мірі причетна до журналізму, я не можу простити Вам такої професійної безпорадності, просто партацтва: грізний грім Ви звели на маленький пшик. Цей промах тим прикріший, що його легко було уникнути: попросили б мене самого написати погром проти себе, і я, як Ваш колишній співробітник, охоче допоміг би Вам у цій важливій самопожиральній справі, та ще й висунув би дійсні, а не компромітуючі Вас самого аргументи. А так вийшла якась простокваша, як з боку стилю, так і поданих Вами "фактів".

Ось я знову заглянув до Вашого літературного шедевр і мені стало так нудно, наче б я прочитав якусь парканну непристойність. Як же з Вами, достойний, велемудрий редакторе, дискусувати, коли Ви навіть назву моєї доповіді перевернули і обрізали, коли повчаючи мене, як правильно писати українською мовою, Ви тут же робите орфографічні помилки, один раз пишучи

"Олександріва", а другий "ОлександрОва"? Кожному школяреві відомо, що цитати, які подаються в лапках, треба подавати дослівно. Ви ж подаєте в лапках, як мої слова, те, чого в дійсності я ніколи не говорив. Текст моєї доповіді, слово в слово, надрукований в 71-72 числах "Молодої України" під назвою "Слово о полку Ігоревім" — і починається словами: "Незрівнянний пам'ятник СТАРОУКРАЇНСЬКОГО письменства" і т. д. Знайдіть мені в цьому тексті наведене Вами в лапках, як дослівна цитата, речення: "Слово" — літературна пам'ятка, яка належить всім слов'янам", яке я, ніби-то, "кілька разів повторив". Що як я подам Вас у суд за наклеп? Ви пишете: "Б. Олександрів використав майже виключно російські джерела". Я переглянув текст моєї доповіді і зробив докладний список учених і письменників, думки яких я цитував, або працями яких я в той чи інший спосіб користувався. Ось цей список: Ян Махал (чех), І. Шайкович (серб), М. Гудзій (укр.), А. Рембо (фр.), Е. Ло Гатто (італ.), І. Франко (укр.), В. Грім (нім.), Д. Лихачов (рос.), Л. Магнус (анг.), В. Барсов (рос.), А. Мазон (фр.), Р. Якобсон (амер.), В. Перетц (укр.), А. Брюкнер (пол.), А. Пушкін (рос.), А. Міцкевич (пол.), Ю. Бешаров (амер.), Н. Водозов (рос.), М. Рильський (укр.), Т. Шевченко (укр.), А. Макаренко (укр.), П. Мирний (укр.), С. Руданський (укр.), Ю. Федькович (укр.), Ю. Пеленський (укр.), Л. Махновець (укр.). На загальну кількість 26 тут тільки 4 — росіяни. Але припустимо, що я користувався навіть в більшості російськими джерелами, які часом є зовсім не погані, як от, наприклад, праці відомого київського слависта академіка М. Гудзія, який пише також і російською мовою. Що дає Вам право на демагогічне повчання будького українському патріотизмові і принциповості — Вам, людині, етичні принципи якої щонайменше невиразні, а стежка політичних манівців дивовижно зигзакувата, людині, що "нічого сумнішеся" рекламує у своєму журналі агентурну "Українську Книгу"?

Я не ставлю під сумнів Вашого права критикувати мою доповідь, але якщо вже Ви беретеся за це, то потрудіться познайомитися з темою, щоб Ваша критика мала бодай видимість якогось розуміння справи, а не була суцільним, уживаючи Вашого терміну, "пашекуванням". Чи Ви маєте своїх читачів за безкритичну отару, що повірять Вам на слово? Чейже деякі з них чули або читали мою працю — і їм зовсім легко переконатися, що Ваша критика — свідоме шарлатанство. А чого варті Ваші "мовознавчі" зауваження: "перекладати НА українську мову", "затемнення сонця" та ін? А як же по Вашому: "перекладати В українську мову*", чи, може, "затміння сонця"? Тримайте це "затміння сонця" чи Вашого журналістичного сумління для себе і не поспішайте повчати інших, зокрема тих, хто Вашого повчання ані трохи не потребує. Зрозумійте, що для людини,

*) Можливо велемудрий редактор має на увазі форму "перекладати УКРАЇНСЬКОЮ мовою". Але І. Котляревський, за його словами, "перелицював" Вергілієву "Енеїду" "НА українську мову". Також Т. Шевченко у листі до А. Козачковського пише про своє бажання перекласти "Слово" "НА наш прекрасний, задушевний язик". Немає сумніву: ці мовні помилки наші клясики зробили через те, що в свій час не мали змоги порадитися з хронологічно пізнішим генієм і мовознавцем П. Волянком. — (Примітка моя. — Б. Ол.).

яка пише "ціх" замість "цих", "опанував публікою" замість "опанував публіку", "шукали за людьми" замість "шукали людей", а в дитячому журналі замість просити вибачення "перепрошує" (пшепрашає) своїх юних читачів — позування на авторитетного мовознавця попросту смішне. Я не тверджу, що я безпомилковий, навіть в рідній мені українській мові. Слово "язичеський" я вжив не тому, що не знав іншого і не мав Вас поблизу, щоб спитати, а тому, що слово "поганський", яке звичайно в цьому значенні вживають, мені не подобалося саме через своє "поганське" суб'єктивне значення, що було б невірним у дотичному контексті. На жаль, у Вас занадто туге вухо, щоб ці речі належно сприймати. Я не маю аспірацій на всезнайство, але пишучи про недавній концерт у "Козубі" і не будучи зовсім знайомий з теорією музики, я (та й напевно ніхто інший крім всезнаючого редактора "Нових Днів") не написав би такої абсолютної нісенітничі, як Ваш "багатий обертонами тон".

Пишучи про мою доповідь, Ви висловили невдоволення, що я "проїхався" по всій темі, а не зупинився на якійсь деталі твору. Мабуть щось не в порядку з Вашим слухом, або з якимось іншим органом сприймання. Темою моєї доповіді був огляд твору як цілості, з дуже виразним наголосом на СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЯХ, а не якась "деталь". Якби темою була деталь, то і мова була б про деталь. А зрештою, чому Ви не спитали про потрібну Вам "деталь" у дискусії? Скільки доповідей зробили ВИ за десять років існування в Торонто двох літературно-мистецьких організацій? Можу дати Вам точну цифру: ні одної. Очевидно плести нісенітничі легше, ніж приготувати бодай одну літературну доповідь.

Дуже нудно мені писати про ці речі, бо вони — елементарні, і Ви могли б їх знати, якби Вам хоч у найменшій мірі йшлося про правду. Вам ідеться про те, щоб обпаплюжити мене, а особливо мій навчальний заклад — з причин, які мені більш-менш відомі. Якщо Ви думаєте, що ця наклепницька діяльність не спроможна потягнути за собою дуже скорих і дуже прикрих для Вас юридичних наслідків, то при всій своїй фанфаронській зарозумілості Ви комплектно наївна, щоб не сказати кольоритніше, особа. Факти — вперта річ, і в нормальному суспільстві треба мати почуття відповідальності за кожне слово. Демагогічно-ярмарковими теревеннями, розрфахованими на легковірних або дурників, далеко не зайдеш. І я дружньо радив би Вам: перед тим, як писати якийсь черговий пасквіль, на зразок пасквилю про мою доповідь, заздалегідь познайомитися з можливо більшим числом солідних наукових праць, що бодай трохи стосуватимуться до Вашої теми — навіть і "всеслов'янських", якщо вони позначені такою цілковито непристачою Вам прикметою, як науковий об'єктивізм, чи бодай урівноваженим, культурним тоном. А за витрачений на це час, в порядку компенсації і в знак подяки Вам за Ваше цінне розтлумачення моєї доповіді, я подарую Вам лягавого бульдога, якого я тут випадково дістав у Оттаві і присутність якого даватиме Вам натхнення для дальших полемічних шедеврів.

Прийміть, пане редакторе, вислів надзвичайно належної Вам пошани.

Ваш давній приятель

Б. Олександрів

Оттава, липень 1960 року.

Валентин ЛАГОДА

На зорі

Чи сиділи ви з вудкою
десь на зорі,
Чи виймали холодні
з води ятері?
Чи бродили у травах
вологих, в росі,
Коли все перед вами —
в первісній красі;
Коли в ранній серпанку
навколишній світ,
Коли ледве багаття
розпалює схід;
Коли сонце, учора
пірнувши до дна,
Свіжовмитим, рум'яним
з води вирина,
На світанку дніпрову
водицю п'ючи,
Не напившись достоту
її уночі.

А піднявшись — щедро,
немовби з руки,
По траві розсипає
блискучі скалки...

Коли світ вам хвилюючу
радість несе,

**Мов новими очима
ви бачите все:**

Як слимак в лозняку
нагинає листок,

Як схилився до ліщини
красунь-бересток,

Як тече по зазублинах
сік із берез,

Як скидається окунь,
зайшовши у плес...

Все новим вам здається,
лишаючи слід,

Ніби ви народилися
вдруге на світ.

**Вам обличчя лоскочуть
стебелинки трави,**

І такою свіжінню
проймаєтесь ви,

**І стаєте самі ви
таким молодим!**

**Ви цього не відчули?
Прокиньтесь! Ходіть!**

Філія ОДУМ-у в Філадельфії щиро вітає своїх одумівців Надю Філіпову та Івана Савчука з нагоди їхнього одруження. Своєю пожертвою 30.00 дол. на Українську Національну Раду з нагоди їхнього вінчання вони ще раз засвідчили свою активність і жертвенність в громадському житті.

Філія ОДУМ-у в Філядельфії.

Українці Монреалю протестують проти знеславлення пам'яті Симона Петлюри на телевізійній програмі СБС. (Фото нашого кореспондента).

"ЛОГІКА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ НА УКРАЇНІ ВЕДЕ ДО ПОВТОРЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ПОДІЙ 1918-1902 РР. МИ ХОТИЛИ Б, ЩОБ НЕМИНУЧИСТЬ ЇХ БУЛА ЗАСВОЄНА КОЛАМИ ГРОМАДЯНСТВА, ЯК І ТОЙ ФАКТ, ЩО ЦЕЙ КОНФЛІКТ МАТИМЕ МІСЦЕ НЕЗАЛЕЖНО ВІД ФОРМИ ВЛАДИ В РОСІЇ. ВСІ ВОНИ ДЛЯ НАС МАЮТЬ ОДНАКОВУ ВАГУ, БО ОДНАКОВО НЕ МИРЯТЬСЯ З ІСНУВАННЯМ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ Й ОДНАКОВО БУДУТЬ БОРОТИСЯ ПРОТИ НЕЇ І З НЕЮ, ЯК ПОЛІТИЧНИМИ, ТАК І МІЛІТАРНИМИ ЗАСОБАМИ. МІЖ ЦАРСЬКОЮ РОСІЄЮ І СУЧАСНОЮ КОМУНІСТИЧНОЮ ДЛЯ НАС НЕМАЄ РІЗНИЦІ, БО ОБИДВІ ВОНИ ЯВЛЯЮТЬ СОБОЮ ТІЛЬКИ РІЗНІ ФОРМИ МОСКОВСЬКОЇ ДЕСПОТІЇ ТА МІЛІТАРИЗМУ. ІДАЛ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НЕ МОЖЕ БУТИ ВТИСНУТИЙ У ВУЗЬКІ МЕЖІ ФЕДЕРАЦІЇ, КОНФЕДЕРАЦІЇ, ТИМ БІЛЬШЕ АВТОНОМІЇ, НІ З РОСІЄЮ, НІ З КИМ БИ ТО НО БУЛО".

СИМОН ПЕТЛЮРА

ОДУМ у Боффало працює

За рішенням Головної Управи ОДУМ-у в США, в м. Боффало відбуто пленум північних філій ОДУМ-у (Боффало, Клівленд і Рочестер) в приміщенні Української Православної Церкви Св. Трійці. В суботу 7 травня, перед полуднем, почали з'їжджатися одумівці й гості до Боффало з інших міст, а найбільш помітним кількістю прибулих був Клівленд, бо клівлендська філія ОДУМ-у взяла з собою і волейбольну дружину "Дніпро", щоб відбутися товариські змагання з одумівською дружиною м. Боффало. Та, на жаль, змагання не відбулися через дощ. В суботу, о год. 2-ій після обіду, пленум розпочав свою працю. На-

радами керувала Президія на чолі з **Миколою Дзябенком**. Наради почалися молитвою, яку довершив отець **Крестюк** з Боффало. Голова Президії Микола Дзябенко прочитав порядок нарад, який було прийнято одногосно. На пленумі прослухано основну доповідь цього дня, яку зробив **Василь Пономаренко** — голова філії ОДУМ-у з Клівленду. В своїй понадгодинній доповіді "Великих 10-ть років" доповідач розповів про ОДУМ взагалі — про його минуле, сучасне і майбутнє. Доповідь мала організаційний, проблематичний і програмовий характер. Після доповіді та кількох запитань до преле-

(Закінчення на стор. 3-ій обклад.)

3 листів до Редакції

Дорогі Друзі!

Зараз читаю в "Молодій Україні" та в газеті "Прометей" про Вашу Ювілейну зустріч з нагоди 10-ліття ОДУМ-у.

Мені так хотілось би побути на цій зустрічі, але ж віддаль, віддаль!

Тішусь надбанням молоді та її гарним журналом. Запевняю, що я завжди з Вами і допоможу всім, що тільки буде в моїх силах.

Зараз у нас зима. Це перша холодна зима за весь час мого перебування в Австралії. Австралійці самі не пригадують, щоб було так холодно, як цього року.

Гроші за реалізовані числа "М. У." пересилаю разом з цим листом. Буде дуже вдячний, як Ви вишлете мені, якщо маєте, якихось 10—20 примірників книжки "Свирид Ломачка в Канаді".

З привітом і щирою до Вас пошаною,

Ваш **С. Криволап**, Австралія.

Вельмишановний п. Редакторе!

Пересилаючи цьогорічну передплату за журнал "Молода Україна", дуже прошу Вас з наступним числом надсилати журнал на мою нову адресу.

Дуже тішусь нашим добре видаваним журналом та вдячний Вам за відлення уваги і до моєї скромної особи.

З одумівським привітом,

І. Іваненко, Корея.

До редакції "Молода Україна".

Хочеться мені засвідчити свою прихильність і віру в нашу молодь, яка зорганізована в ОДУМ-і — замовляючи Ваш дійсно цікавий і гарний журнал.

Гроші в сумі \$7.00 пересилаю разом з цим листом. Прошу зарахувати мене Вашим передплатником, починаючи з 1959 року. Попередні числа "Молодої України" за 1959 і 1960 роки прошу переслати мені в найближчому часі.

Бажаю Вам найкращих успіхів у Вашій праці.

З пошаною,

Е. Гірна, Айллістон, Онт.

Вельмишановні Панове!

Пересилаю гроші в сумі \$7.00, які прошу зарахувати як передплату на журнал "Молода Україна", за два роки — починаючи з того числа, на якому скінчилась моя передплата.

Щиро дякую, що по закінченні передплати Ви не припинили висилки журналу.

З привітом,

Г. Білоус, Ніягара Фаллс, Онт.

До редакції "Молода Україна".

Прошу Вас висилати "Молоду Україну" на мою нову адресу. Для зміни адреси додаю \$1.00 і дуже прошу, щоб наступне число "Молодої України" вже прийшло на мою нову адресу.

З щирим привітом до Вас,

Я. В'юн, Чикаго.

Вельмишановні Панове!

Щиро дякую Вам за надіслані числа журналу "Молода Україна", хоч моя передплата вже давно скінчилась.

Пересилаю \$5.00 на покриття за боргованости.

З пошаною,

П. Рудь.

До редакції "Молода Україна".

Пересилаю Вам \$84.00 на пресовий фонд, які є прибутком трьох одумівських філій (Філадельфія, Трентон і Нью Брансвік) з подорожі до Канади на Ювілейну зустріч ОДУМ-у.

З товариським привітом,

Микола Ваць, Філадельфія.

Шановний пане Редакторе!

Я маю 15 років і читаю Вашу "Молоду Україну". Журнал мені подобається, але я думаю, що для всіх таких як я, які України ніколи не бачили, а української мови навчились від батьків, ліпше було б якби Ви вміщали більше матеріалу про українську історію, про визначних діячів, а також друкуйте більше літературних оповідань і менше політики.

З пошаною,

Рената Телевна, Англія.

ОДУМІВСЬКЕ СВЯТО В КЛІВЛЕНДІ

В цьому ювілейному (тобто 1960) році філії ОДУМ-у почали пожвалювати свою працю — почали творити Юний ОДУМ, придбали однострої, та одна за одною почали посвячувати одумівські прапори. Для філії ОДУМ-у в Клівленді дата посвячення прапора припала на неділю 19 червня 1960 р. (на день батька). В філії рух: шийють прапор, творять Юний ОДУМ, шийють однострої для Юного ОДУМ-у, старший ОДУМ теж придбав однострої, наймають залі на свято, домовляються з священиком про посвячення, повідомляють філії ОДУМ-у і організації про свято, а спортсменці готуються теж. Та найбільше клопоту дістася тут голові філії Василю Пономаренкові. Управа філії запланувала, щоб не тільки посвятити прапор, а щоб влаштувати одумівське свято: відбутися спортивні змагання, забаву, посвячення прапора, обід і мистецьку частину. Вже в суботу рано з'їжджаються одумівці, спортсменці й гості з інших міст Америки й Канади. В Клівленді йде рух: знайомляться, вітаються, давно не бачившись, знайомі та земляки. Після обіду йдуть на спортивні волейбольні змагання. Товариські волейбольні змагання між Бoffало й Клівлендом закінчуються в користь Клівлендської дружини "Дніпро". Ще більше гостей з'їжджається надвечір. Всі приготівляються до забави, яка відбуватиметься в залі "Лемко". Починається

забава. Заля переповнена цілком. Грає оркестра "Мелодія" під керівництвом А. Колдуна. Танці в повному розпалі. Канапки, які приготували: Надя Мартишичкін, Шура Шостак, Галя Федченко і Галя Трохименко, йдуть в хід. Пироги, які приготувала Галя Мотрич, теж пішли. А час летить. Одумівки продають рожі. Надходить час до вибору королеви. Королевою одумівської забави було обрано одумівку з Клівленду — Галину Трохименко. А час лежить. Уже третя година по півночі. Василь Пономаренко закривав забаву, дякуючи всім гостям і одумівцям за їхню участь, та запрошує всіх на посвячення одумівського прапора, яке відбудеться наступного дня в Українській Православній Церкві св. Володимира після Служби Божої. В неділю зранку жіноцтво приготівляє обід (Наталка Макогон, Тоня Шийка, Ніна Желавська, Оля Довгаль-Михайлюк, Люба Нездолій, Поля Соляник, Одарка Трохименко). На 11-ту годину ранку збираються до церкви старші громадяни та юні одумівці в одностроях. СУМ замовив молебень, а після того ОДУМ посвячує прапор. Заходять до церкви. Голова філії Василь Пономаренко несе прапор до посвячення разом із членами управи ОДУМ-у: Григорієм Терещенком, Раєю Ткаченко, Галею Федченко і Миколою Парфівцем. Заходить старший і Юний ОДУМ. Старшими над

Юним ОДУМ-ом були: над хлопцями — Євген Богуславський, над дівчатками — Галина Трохименко. Їх було (Юного ОДУМ-у) понад 40 осіб. Заходять представники Пласту зі своїм прапором і залишаються представники СУМА після молебня на посвячення одумівського прапору. Церква переповнена. Отець протоєрей Степан Голутяк з отцем Володимиром Мельником довершують посвячення одумівського прапору. Гарно співав хор під керівництвом п. Семченка. Отець ст. Голутяк в своєму слові звертається до молоді, щоб вона гідно шанувала і міцно тримала цей новопосвячений прапор, щоб відвідувала церкву, щоб була організована і дружна між собою. Закінчується посвячення одумівського прапору з участю ОДУМ-у, Пласту й СУМА відспіванням "Многая Літа". З церкви св. Володимира ОДУМ і Юний ОДУМ, ставши в ряди з прапорами: ОДУМ-у Клівленду, ОДУМ-у Бофало і американським маршують вулицями до залі на обід. Зал на обід переповнена — немає вільних місць. Отець Степан Голутяк благословляє обід. Закінчується обід, і голова філії запрошує громадянство до горішньої залі, де відбудеться офіційна частина свята. Василь Пономаренко відкриває офіційну частину та читає письмові привітання, які надійшли до філії Клівленду з нагоди посвячення прапору від: Головної Управи ОДУМ-у Канади, від Головної Управи ОУРДП Америки, від філії ОДУМ-у м. Торонта, від філії ОДУМ-у м. Трентону, від філії ОДУМ-у м. Філадельфії, від філії ОДУМ-у м. Рочестеру, від місцевої організації Пласту з їхньою 10-ти доляровою пожертвою на одумівський прапор, від філії ОДУМ-у м. Ньюарку з їхньою 10-ти доляровою пожертвою на одумівський прапор. Усні привітання з нагоди посвячення прапору склали: голова філії ОДУМ-у м. Чикаго — Олексій Коновал, голова філії ОДУМ-у м. Бофало — Володимир Побивайло, голова філії ОДУМ-у м. Ст. Кетринс — Іван Федоришин, голова філії ОДУМ-у м. Детройт — панна Галина Колосюк, від осередку УРДП в Клівленді — Павло Мигаль — перший голова ОДУМ-у в Америці і ініціатор творення ОДУМ-у, від Армії УНР — полк. Юрій Загородній. Палке слово привіту ОДУМ-ові склав інж. Микола Тарасюк, інж. Іван Стрілець, сотник Іван Макогон, Іван Яременко — від УАПЦеркви св. Андрія Первозванного в Клів-

ленді. Кінцеве слово мав голова Головної Управи ОДУМ-у Америки — Микола Дзябенко, який порушив деякі проблеми з нашого одумівського життя.

Почалася мистецька частина, у якій взяли участь філії ОДУМ-у: Бофало, Чикаго, Ст. Кетринс і Клівленду. Мистецьку частину почали співом одумівського маршу "Ми обіхали землю навколо" — слова Ів. Багряного, музика Миколи Фоменка. В цій важливій точці відчувався брак зіспіваності між хористами окремих філій, але в другій точці струнна оркестра ОДУМ-у з Бофало виручила першу точку маршем "Україна" ("Чорними хмарами вкрита руїна"), слова І. Багряного, музика Г. Китастого. Оркестра з Бофало виконала ще "Явір", "Засвітали козаченьки". Катя Михайленко — одумівка з Бофало, виконала солоспів "Солов'ї" під оркестру, який був

повторений на прохання присутніх. Галя Тупіцька — одумівка з Бофало, виконала танець "Гуцулка". На сцені з'явилася веселе Чикаго. Одумівки з Чикаго: Марія Шкребець і Олена Павелко виконують пісні: "Білі каштани", "Ой у полі криниченька", "Червоні маки". Мелодеклямацію "Козак" в супроводі піано (п. Збурський) виконала Олена Павелко досить добре. А Дмитро Грушецький розвеселив публіку гуморескою Вухналя. У перервах між танцями юні одумівці з Клівленду декламували вірші, а саме: Оля Самоха, Андрій Бабкин, Валя Яременко, Люба Сулим і Галя Бедик. Ст. Кетринс і Бофало спільно виконали танець "Зірка". Одумівці з Ст. Кетринс виконали танці: "Кужіль", "Гопак", "Козачок подільський" і танець "Чумак", який виконав Іван Федоришин дуже гарно. Старші одумівці (керівник Рая Ткаченко) з Клівленду виконали танці: "Катерина", "Козачок" і "Козачок-сольо". Юні одумівці (керівник Галя Трохименко) виконали танці: "Козачок подільський", "Козачок-сольо" і "Катеринку". Для Юного ОДУМ-у грав на акордеоні юний одумівець Петро Свердло. Михайло Сенік, одумівець з Ошави, виконав три пісні: "Соренто", "Олеся", "Ой не шуми, луже".

Мистецька частина закінчилася балетним виступом юної одумівки з Клівленду — Галі Бедик. Оркестра з Бофало заслуговує на велику похвалу і подяку, особливо з боку танцюристів.

На закінчення свята взяв слово голова філії ОДУМ-у м. Клівленду, який подякував обом отцям за посвячення прапору, жіноцтву за пригостування обіду, всім філіям ОДУМ-у і їх головам за їх участь в святі і за мистецькі точки, всім одумівцям, гостям і старшому громадянству за їх участь і допомогу. Голова філії закликав громадянство до більшої співпраці з ОДУМ-ом.

Надходив вечір і гості, прощаючись з клівлендцями, роз'їжджалися з гарним настроєм додоум. Все було на колесах, і авта роз'їжджалися в різні сторони. Так друзі й подруги розлучилися знову, обіцяючи одне одному зустрітися на одумівській зустрічі в Торонті 3—4 липня 1960 р. Посвячення прапору філією ОДУМ-у в Клівленді і зустріч одумівців з Чикаго, Бофало, Детройту, Ст. Кетринс в Клівленді залишиться надовго в пам'яті молоді і старшого громадянства.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо подяку всім учасникам похорону покійної дружини і матері О. Задорожної. Дякуємо за вінки від рідних, організацій і приятелів, телеграми і листи із співчуттям та всім промовцям над могилою, зокрема п. Г. Мазурикові за прощальну промову від Головної Управи УРСОюзу. Зі збірки на незвіялий вінок, яка принесла \$68.00, на стипендійний фонд імені І. Франка припало 10 дол. та 10 дол. для журналу "Молода Україна".

Прибиті горем

Степан Задорожний і діти.

Кор.

ОДУМ У БОФФАЛО ПРАЦЮЄ

(Закінчення зі стор. 22-ої)

гента почалася й дискусія. Доповідач дав на все докладні пояснення, бо доповідь була дискусійна. Після цього обговорено низку одумівських справ та ухвалено належні постанови. Комісія постанов у складі **В. Пономаренка, С. Кальмана і Й. Райноги** зредагувала постанови Пленуму й переслала "Молодій Україні". На Пленумі були присутні гості з Канади: з Торонта **Петро Родак і Мих. Лебединський** (члени Головної Управи ОДУМ-у Канади), з Ст. Кетринс, Гамільтону й інші. Після Пленуму, ввечері, ОДУМ Боффало влаштував товариську забаву, яка пройшла успішно. В неділю 8 травня ОДУМ Боффало посвячував свій прапор в Українській Православній Церкві св. Трійці. Посвячення прапора провів отець Крестюк. Під час посвячення в уніформах стояли: ОДУМ Клівленду, СУМА Боффало, Пласт Боффало та велика кількість громадян. Після посвячення у нижній залі церкви відбувся обід, який розпочато молитвою. Після цього слідували привіти від філій ОДУМ-у, організацій і приватних осіб. Перший вітав філію ОДУМ-у Боффало з нагоди їхнього великого свята — посвячення прапора — **Василь Пономаренко** з Клівленду, а також одумівці з Ст. Кетринс і Гамільтону. Від Гол. Управи ОДУМ-у Канади виступали **п. Лебединський, п. Родак**. Були також присутні від СУМА Боффало, ОБВУА, Українського Робітн. Союзу, Т-ва УНР (полк. Герасименко, проф. Во-

КРЕДО

В степах — Твоє пружаве тіло —
Прекрасний чуйний, гордий барс...
Там кров'ю в тирсах палахтіла
Мечами креслена доба.
Цвітеш порфіроносним гүлом
Державних нестерельних ер;
Між рафів, між віків намулом...
До перемог незламний стер.
Рука Твоя владарним злетом
До верхогір — прадавній стяг;
У зброєносних рейдах джетів —
Загравн штормів, гімн звияг.
Степів Твоїх тремтливу далеч,
Потугу тучних чорних лон,
Щоб кремеznіш, незборніш стали,
Вдягаєш в крицю і бетон...

І там, де днесь грабіжна лапа
І п'яний кров'ю Джингіс-Хан,
Накине чорноморський трапер
На дику бестію аркан,
Заквітне синь диедаєних прерій
Стордзвонним голосом пісень,
І проруба у вічність двері
Великий Твій воскресний день.
Владичним багром запалає
У стільнім граді ім'я Кий...
Твоїх синів, Твої безкраї
Благословлятимуть віки.

Степан Кость-Костенко
Чикаго, 1960.

ронін) і багато інших. Після того почато мистецьку частину з участю одумівців Боффалок і Ст. Кетринс, яка пройшла успішно і розвеселила публіку. Гарне враження зробила одумівська оркестра з Боффало. На закінчення голова філії

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

ПРИЄДНАЛИ:

Данило Завертайло, Чикаго	6
Ів. Пишкало, Торонто	5
Валя Літвінова, Торонто	2
Людя Подопрігода, Лондон	1
Тсодор Чубенко, Аллентун	1

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

СКЛАЛИ:

Петро Родак	\$15.00
Омельян Денисюк	10.00
Сергій Дем'яненко	10.00
Олег Сандул	10.00
Олександр Юхименко	5.00
Леонід Ліщина	5.00
Іван Пишкало	5.00
Коуч	5.00
Степан Задорожний, Ошава	1.00
Людмила Стеценко, Чикаго	2.00
Володимир Петришин, Детройт	1.00
Ніна Стокальська, Ірвінгтон	1.00
В. Радченко, Монреал	1.10
Степан Костій-Костенко, Чикаго	3.00
Н. Наріжна, Брексвіл	1.00
Дмитро Ткачук, Філядельфія	1.00
Семен Лободенко, Філядельфія	1.00
Семен Кривуша, Філядельфія	1.00
Анатолій Суфлер, Філядельфія	1.00
Анатолій Мельник, Філядельфія	1.00
Яків В'юн, Чикаго	0.90

ОДУМ м. Боффало **Вол. Побивайло**, подякувавши всім за присутність, допомогу в праці, пожертви, заклав свято, бо була вже пізня вечірня пора.

Вол. Лук'я-ко.

Змагання за чашу ОДУМ-у

2-3 липня 1960 р. в українській оселі "Київ" біля Торонта відбулися міжфіліальні відбиванкові змагання за чашу ОДУМ-у на 1960-61 р. В змаганнях взяли участь дружини слідуєчих філій: Клівленд, Боффало, Ст. Кетринс, Гамільтон, Лондон, Монреал і Торонто. Інші філії не змогли прибути на час і в змаганнях участі не брали. В зв'язку з тим, що багато одумівців брало участь в концерті одумівської самодіяльності, не було змоги провести змагання за заздалегідь установленим порядком. Змагання відбулися на пункти за спільною згодою капітанів філіяльних дружин.

Наслідки змагань:

Клівленд — Торонто	1:1	1:1
С. Кетринс — Боффало	0:2	
Монреал — Гамільтон	0:2	
Торонто — Лондон	2:0	
Клівленд — Гамільтон	2:0	2:0
Торонто — Боффало	1:1	
Ст. Кетринс — Торонто	0:2	
Торонто — Гамільтон	1:1	
Ст. Кетринс — Лондон	2:0	

Лондон — Боффало	1:1
Лондон — Гамільтон	0:2
Боффало — Гамільтон	2:0

Після завзятої гри з сильними дружинами Клівленду та Боффало, філія Торонто здобула чашу на 1960-61 р., перемігши дружину Клівленду у відношенні 11:10.

Стан таблиці:

1. Торонто
2. Клівленд
3. Боффало
4. Ст. Кетринс
5. Гамільтон
6. Лондон
7. Монреал

Слід зазначити, що цьогорічні змагання пройшли на далеко вищому рівні, ніж попередні. Одумівці придбали нові уніформи та добре засвоїли засади гри. Залишається порадити управам філій вписати свої дружини до місцевих волейбольних ліг, щоб в більший мірі заохотити наших одумівців до праці.

О. С.

ЧИ ПОДОВАЄТЬСЯ ВАМ ЦЯ СПАЛЬНЯ?

Це не єдиний зразок, який ми можемо Вам показати! Наша фірма розміщена у двох великих крамницях, пропонує справді небувалый вибір хатнього устаткування, кухонь, телевізорів, холодильників, радіо-апаратів, фортепіанів та різних музичних інструментів.

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. W. та 3030 Dundas St. W.
Toronto, Ontario.

Future Fuel Oil Ltd.

& GASOLINE SERVICE STATION

945 Bloor St. West, — Toronto, Ontario

Вдень: LE 6-3551 — Вночі: RO 2-9494

Перша українська фірма доставки опалової оливи для
домашнього та індустріального вжитку.

Чищення, направи та встановлення нових форнесів.
Обслуга протягом 24 годин.

**ДО УВАГИ НАШИХ
ПЕРЕДПЛАТНИКІВ**

Перевірте Ваші наліпки на конверті — число після Вашого прізвища показує, по яке число у Вас заплачено передплату. Якщо число на

наліпці менше, ніж число одержаного Вами журналу, поспішіть з відновленням передплати.

Одночасно повідомляємо, що передплата на журнал "Молода Україна" за межами Канади становить \$4.00 на рік.

Чистимо форнеси і доставляємо

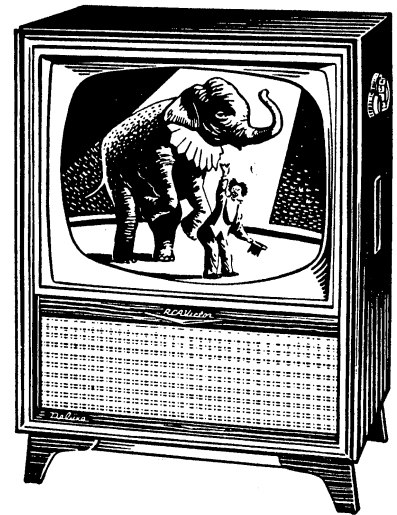
Опалову оливу.

Матимете повне задоволення та першорядну обслугу
— В —

ALCO FUEL OIL CO.

Власник: Інж. О. ЮХИМЕНКО — Тел.: RO 2-5204

**НАЙБІЛЬША
УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ МЕБЛІВ**

**ROCHESTER
Furniture Co. Ltd.**

423 College St., Toronto, Ont.

Tel. EM 4-1434

Тут знайдете великий вибір хатніх меблів, холодильників, газових та електричних печей, радіо-телевізійних апаратів та багато інших предметів домашнього устаткування по **НАЙНИЖЧИХ** цінах, на догідні умови сплати.
Зайдіть і переконайтесь в цьому самі.

**ВІДОМА В ТОРОНТІ
УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ**

« К И Ї В »

з модерними, автоматичними машинами. Друкує книжки, брошури, часописи та всякі канцелярські й комерційні друки.

Замовлення слати на адресу:

KIEV PRINTERS LIMITED

686 Richmond St. West
Toronto, Ontario, Canada

Tel.: EM 3-7839

Робота чиста, скоро й солідна.